

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Michael Svensson* (M) avsåg sig uppdraget som ledamot i kulturutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Bo Bernhardsson* (S) avsåg sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till kulturutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Peder Wachtmeister som ledamot i kulturutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i kulturutskottet
Peder Wachtmeister (M)

3 § Utökning av antalet suppleanter i arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:
från 27 till 28 i arbetsmarknadsutskottet
från 40 till 41 i EU-nämnden

Kammaren medgav dessa utökningar.

4 § Val av extra suppleanter i arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden

Företogs val av extra suppleanter i arbetsmarknadsutskottet och i EU-nämnden.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag *från och med den 7 februari* till

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Christoffer Järkeborn (M)

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i EU-nämnden
Peder Wachtmeister (M)

5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att votering skulle äga rum *onsdagen den 16 februari efter debattens slut i NU10*, dock tidigast kl. 17.00.

6 § Meddelande om frågestunder våren 2011

Tredje vice talmannen meddelade att ett meddelande om frågestunder torsdagar kl. 14.00 våren 2011 delats ut till riksdagens ledamöter.

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2010/11:152 om inrättande av ett offentligt register för dömda pedofiler

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Kent Ekeroth har frågat mig om jag avser att ta några lagstiftningsinitiativ för att inrätta ett offentligt register för dömda pedofiler med hög återfallsrisk.

Jag kan inte gå in på förhållandena i det enskilda fall som Kent Ekeroth hänvisar till utan kommer endast att kommentera frågeställningen ur ett rent principiellt perspektiv.

Ett starkt och väl fungerande skydd mot sexuella övergrepp, i synnerhet när det gäller barn, är viktigt för regeringen. Som ett led i detta arbete har regeringen vidtagit flera åtgärder. Ett särskilt brott som rör kontakter med barn i sexuellt syfte, så kallad grooming, har införts, och straffbestämmelserna om barnpornografibrott har reformerats och utvidgats. Vidare har straffen för allvarliga våldsbrott skärpts, och det har förtydligats att återfall i brott ska beaktas i skärpande riktning.

Vissa brott begås av personer med allvarliga personlighetsstörningar. I en del fall döms de till rättspsykiatrisk vård. Andra kan, inom kriminal-

vårdens ram, bli föremål för åtgärder för att minska risken för återfall i brott.

När det gäller sexuella övergrepp mot barn är det viktigt att riskbedömningar görs inför permissioner etcetera oavsett vård- eller verkställighetsform. Personer med allvarligt riskbeteende måste bli föremål för särskilda åtgärder.

Regeringen avsatte under förra mandatperioden betydande resurser för att bland annat förstärka insatserna vid behandlingen av sexualbrottsdömda för att på så sätt minska risken för återfall för denna grupp av dömda. Regeringen har även under innevarande år avsatt särskilda medel för detta.

Uppgifter om att en person har dömts för brott registreras i dag i polisens belastningsregister. Av detta framgår vilka brott en person har dömts för och vilken påföljd personen har fått. Registret förs i första hand för de brottsbekämpande myndigheternas behov.

En principiell utgångspunkt i ett rättssamhälle bör vara att den som har avtjänat sitt straff ska ha samma rätt som alla andra att verka i samhället. Spridning av uppgifter om tidigare brottslighet kan försvåra eller förhindra den dömdes återanpassning i samhället. Tillgången till uppgifter i belastningsregistret måste därför begränsas, och uppgifterna ska inte vara tillgängliga för allmänheten.

I vissa fall krävs undantag. Ett exempel är den registerkontroll som görs beträffande personal inför anställning i förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Det bör påpekas att tidigare brottslighet rent allmänt inte behöver innebära att en person är olämplig exempelvis för anställning och att övergrepp och brott inte sällan utförs av personer som inte finns i belastningsregistret.

Tillgången till uppgifter i belastningsregistret regleras i särskild lagstiftning. I de situationer där registerkontroll är en adekvat åtgärd och dessutom står i rimlig proportion till syftena med kontrollen ger lagstiftningen möjlighet att göra registerkontroll.

Jag ser inga skäl att inrätta ett offentligt register av det slag som Kent Ekeröth nämner.

Då Mattias Karlsson, som skulle delta i överläggningen i stället för Kent Ekeröth som framställt interpellationen men var förhindrad att närvara vid sammanträdet, inte var närvarande i kammaren förklarade tredje vice talmannen överläggningen avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.09 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 9.20 i väntan på att miljöminister Andreas Carlgren (C) skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellationer.

Prot. 2010/11:50
28 januari

Svar på
interpellationer

8 § Svar på interpellation 2010/11:120 om odling av specialgrödor

Anf. 2 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Suzanne Svensson har frågat landsbygdsministern vilka åtgärder han avser att vidta för att produktionen av specialgrödor ska kunna fortsätta, för att en harmonisering sker i EU vad gäller regelverket för vad som ska vara tillåtet, vilket stöd som avses avsättas för forskning för alternativa bekämpningsmedel samt om landsbygdsministern är beredd att verka för att problemet ses i ett helhetsperspektiv så att Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Livsmedelsverket arbetar gemensamt. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen. Suzanne Svensson har tidigare även ställt två riksdagsfrågor med liknande innebörd som jag besvarade den 17 november 2010.

Vad gäller frågorna om åtgärder för att produktionen av specialgrödor ska kunna fortsätta och om stöd till forskning av alternativa bekämpningsmedel vill jag hänvisa till de satsningar som görs och har gjorts med regeringens stöd. Det pågår i dag ett utvecklingsarbete för att finna alternativa växtskyddsmedel och metoder. Regeringen har bland annat bidragit med finansiering till ett projekt som leds av näringen, och till ett annat projekt som bedrivs inom ramen för Stiftelsen Lantbruksforsknings verksamhet som syftar till att finna möjliga alternativa bekämpningsmedel. Dessutom har Sveriges lantbruksuniversitet fått medel för att inrätta ett kompetenscentrum/samarbetsforum för biologisk bekämpning av skadeorganismer.

Angående frågan om vilka åtgärder som jag avser att vidta för att åstadkomma en harmonisering inom EU, är det bekymmersamt att medlemsländerna tillämpar EU-reglerna för godkännande av växtskyddsmedel olika. Det var mot denna bakgrund som jag och landsbygdsministern skrev till kommissionär John Dalli den 1 december 2010. I brevet underströk vi behovet av att det pågående arbetet med en gemensam vägledning för riskbedömning prioriteras i syfte att åstadkomma en enhetlig tillämpning inom EU på detta område.

Som jag tidigare nämnt för Suzanne Svensson i mina svar på hennes riksdagsfrågor är kriterierna för denna prövning gemensamma för alla medlemsländer, men utgången kan variera beroende på att de nationella förutsättningarna skiljer sig åt. En avgörande förutsättning för att åstadkomma en harmoniserad marknad är att de gemensamma kraven tillämpas av medlemsländerna på ett korrekt och enhetligt sätt. I brevet till John Dalli nämner vi Kemikalieinspektionens aktiva roll för att få till stånd en enhetlig bedömning inom den nordliga zonen där Sverige, Danmark, Finland, Estland, Lettland och Litauen ingår. Genom samarbetet inom den nordliga zonen kommer också förutsättningarna för grödor som odlas i små volymer att kunna förbättras, detta genom etablerandet av en större och mer harmoniserad marknad för godkända växtskyddsmedel.

När det gäller den sista frågan om att verka för att ansvariga myndigheter arbetar gemensamt så att problemet ses i ett helhetsperspektiv vill jag särskilt framhålla de uppdrag om att föreslå nationella handlingsprogram för hållbar användning av växtskyddsmedel som har getts till Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen gemensamt under lång tid. Detta arbete med handlingsprogram för bekämpningsmedel har varit unikt i Europa på flera sätt, bland annat för att det pågått under så lång tid och för att det har utförts i ett gynnsamt och framgångsrikt gemensamt arbete mellan berörda svenska myndigheter, men även för att det har kunnat ske i en öppen dialog med näringen.

Jag anser, precis som Suzanne Svensson, att det är viktigt att ge bra förutsättningar för en hållbar livsmedelsproduktion i landet. Därför har nu regeringen valt att ge två nya myndighetsuppdrag. Jordbruksverket har fått i uppdrag att efter samråd med Kemikalieinspektionen utarbeta en strategi för hur jordbruks- och trädgårdsnäringen i framtiden kan vara förberedd när växtskyddsmedel fasas ut från marknaden, bland annat genom att alternativa växtskyddsmedel eller metoder finns tillgängliga. Regeringen har dessutom gett ett uppdrag till Jordbruksverket att inrätta ett växtskyddsråd med syftet att det ska vara ett forum där olika aktörer får möjlighet att diskutera dessa frågor, utbyta erfarenheter och bidra till en högre kunskapsnivå. Ett växtskyddsråd är ett steg mot ett uthålligt lantbruk. Ett bra växtskydd är av stor betydelse för såväl en miljövänligt hållbar som konkurrenskraftig växtodling.

Anf. 3 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Jag vill först tacka minister Carlgren för svaret i dag. Jag vill också passa på att tacka för det svar som jag fick i november, eftersom jag inte haft möjlighet till det tidigare.

Anledningen till att jag ställde min interpellation till landsbygdsministern var att jag ville fokusera på Matlandet Sverige eftersom han och regeringen har sagt att Sverige ska bli det främsta matlandet i Europa, bland annat genom att restauranger och matturism utvecklas. Jag tycker att det då vore bra om vi har något att utveckla.

Just nu är det ett antal odlare och entreprenörer som har hamnat i kläm i vår egen lagstiftning vad gäller växtskydd och hur resten av EU:s länder väljer att agera i dessa frågor.

Jag vill också tala om att jag tillhör de personer som helst ser så lite bekämpningsmedel som möjligt i vår mat eftersom det påverkar inte bara oss utan också vår natur och därigenom vårt grundvatten.

Det är bra att vi ligger i framkant i dessa frågor samtidigt som det gör mig bekymrad eftersom det är många människor som har sin försörjning just inom lantbruket, och då inte bara odlare utan människor inom hela kedjan med transporter, grossister och så vidare. Jag anser att det här behövs en offensivare forskning för att man ska kunna göra en omställning till en mer miljöanpassad verksamhet.

Jag vill bland annat diskutera hur vi tolkar lagstiftningen inom EU eftersom vi i detta fall möjliggör en export av miljöpåverkan utanför Sveriges gränser, det vill säga att vi har mindre möjligheter att odla själva i Sverige och därför måste importera från länder där man är betydligt mer frikostig i sin tolkning av lagstiftningen. Vi vet inte heller riktigt vad och i vilken grad vi får i oss olika kemikalier och hur det påverkar klimat och

miljö på andra ställen, detta jämfört med den kontroll som vi faktiskt har i vår egen verksamhet i Sverige. Det handlar också om harmoniseringen av vår gemensamma lagstiftning i EU.

Den 25 oktober förra året var jag tillsammans med andra regionala politiker inbjuden till Färjestaden på Öland. Den problematik som det redogjordes för var kortfattat bland annat förbudet mot växtskydden Stomp och Totril, och man befarade ett avslag på sina ansökningar om dispens, vilket då skulle hota en fortsatt svensk odling av lök, morötter, purjolök, palsternacka och bruna bönor.

I dag är Sverige i stort sett självförsörjande vad gäller bland annat lök. Förbudet innebär att det kommer att importeras lök från länder i EU som alla i dag fortsätter att använda dessa bekämpningsmedel.

Vad gäller Stomp, som innehåller ämnet pendimetalin – det är detta ämne som Sverige inte godkänner – godkände Danmark detta så sent som i juli 2010, och Totril godkändes i februari 2009.

Man har dessutom i Danmark släppt ett nytt växtskyddspreparat som innehåller pendimetalin. Det nya preparatet går under namnet Flight Xtra.

Man kan enbart spekulera i hur troligt det är att det blir ett totalförbud i EU när stora växtskyddstillverkare lanserar nya preparat med det diskuterade ämnet i. Ett godkännande av bland annat pendimetalin kommer att prövas inom EU inom närmaste åren.

Fru talman! Jag undrar om minister Carlgren anser att den danska motsvarigheten till Kemikalieinspektionen har tillämpat förordningen på ett korrekt sätt. Danmark har valt att godkänna medlen till 2009, och Finland har godkänt dem tills vidare.

Det svar som jag fick på mina skriftliga frågor i november av ministern var att Kemikalieinspektionen arbetar med att försöka komma överens om en gemensam hållning inom den norra zonen, det vill säga inom de nordiska och de baltiska länderna.

Jag undrar nu hur det går i det arbetet.

Jag fick samtidigt veta att en kontakt skulle tas med kommissionen om en harmonisering av besluten, det vill säga att man gör likadant i dessa länder. Ett brev skulle skickas till kommissionen angående harmonisering av fattade beslut.

Anf. 4 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Suzanne Svenssons utgångspunkt är att det är viktigt med svensk odling. Där är vi sannerligen överens. Är det någonting som är viktigt både för livsmedelskvaliteten och för miljön är det att vi har goda förutsättningar att odla våra livsmedel här i Sverige. Jag tror att svensk livsmedelsproduktion i sig är en bra åtgärd för miljön. Vi vet ju att den ofta jämfört med vår europeiska omgivning är mycket framgångsrik miljömässigt.

Det är sant att ett antal växtodlare kommer i kläm på grund av att EU inte har helt harmoniserad tillämpning. Jag tycker att vi utan vidare ska erkänna att det på den gemensamma marknaden är mycket viktigt med gemensamma regler, vilket vi har, men också med gemensam tillämpning. Där är det ännu inte tillräckligt bra i EU. Det är därför jag tillsammans med jordbruksministern har skrivit brev till den kommissionär som är ansvarig för frågan och, precis som Suzanne Svensson påpekar, krävt

insatser och efterfrågat aktivt arbete för att se till att det nu blir en verklig harmonisering av tillämpningen, mycket mer gemensam tillämpning och likhet i behandling. Där är vi inte ännu.

När det gäller de lökodlare som nu har ändrade förutsättningar på grund av detta måste jag hänvisa till att just det konkreta ärendet är överklagat av LRF till miljödomstolen. Det avgörs vad jag förstår precis i dagarna. Oavsett utfallet kommer vi dock att arbeta vidare mycket starkt för fler alternativ när det gäller dessa växtskyddsmedel, för harmoniserad tillämpning och, precis som Suzanne Svensson tar upp, för att åstadkomma ett närmare samarbete i det nordiska området.

Kemikalieinspektionen har nu ett uppdrag där man arbetar med att få en mer aktiv gemensam bedömning inom den nordliga zonen, det vill säga Sverige, Danmark, Finland, Estland, Lettland och Litauen. Arbetet pågår för fullt, men det ska ännu inte avrapporteras och är ännu inte moget för avslutande.

Jag ställs ofta inför frågor om Danmark. Oftast är det med utgångspunkten att de har beslutat om förbud mot något kemiskt medel snabbare än Sverige. Det brukar alltid anses väldigt bra. Den här gången är frågan den motsatta: De har tillåtit användning av ett medel som nu inte används i Sverige – är inte det bättre? Det gemensamma är inte alla gånger åsikterna, men den konsekventa linjen är att Danmark alltid är bättre. Jag förhåller mig kanske lite lugn på den punkten men konstaterar också att jag inte kan kommentera deras kemikaliemyndighets bedömning eftersom det skulle inkräkta på den bedömning som den svenska domstolen nu ska göra.

Framför allt tycker jag dock att huvudvägen framåt är enhetlig tillämpning inom EU. Dit måste vi. Det är inte acceptabelt som det är i dag, och därför driver vi på. Samtidigt tar vi också fram alternativa metoder, hoppas på ytterligare utveckling av dem och ser att Sveriges största lökodlare med framgång undviker att använda de två medel som nu är aktuella. Jag vet att det innebär ökade kostnader, och därför är det inte realistiskt att förvänta sig det av alla. Vi behöver dock med bättre forskning och bättre utveckling av metoder hitta alternativa lösningar, och jag vill medverka till att det går så snabbt som möjligt.

Anf. 5 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Det känns bra med den inställningen. Det jag tycker är märkligt är att Danmark har valt att godkänna detta till 2099, speciellt som det ska prövas av EU 2013, och att man också satsar på att ta fram nya preparat.

I december hölls det ett seminarium här i Riksdagshuset angående specialgrödor och den problematik som finns. Det stämmer som ministern säger att odlarna då hade fått avslag på sina dispensansökningar och valt att överklaga besluten. Det är i dagsläget ungefär 240 odlare och entreprenörer som berörs av dessa beslut. Då har jag inte räknat med alla anställda i odlingarna och inte heller andra led.

Jag passade vid det tillfället på att ställa frågan, eftersom Sverige är ett långt land som har många olika växtzoner med olika förutsättningar och olika känslighet, om det vore möjligt att godkänna växtskyddsmedel på några ställen och förbjuda dem på andra. Svaret jag fick var att så hade man inte tänkt, även om man skulle kunna göra så. Vi har ju en del

känsliga områden i Sverige. Jag inser naturligtvis att ett sådant förslag skulle komplicera ärendet ytterligare. Men om man tittar på Sveriges längd och jämför med Europa förstår man lite grann problematiken.

På min fråga om dialog och samsyn mellan de olika verken fick jag svaret att det skulle bli ännu mer komplext än det redan är i dag. Ja, sanningen är ju att frågan *är* komplex, och den blir inte mindre komplex av att man inte vill arbeta med en helhetssyn.

Jag ser positivt på att regeringen den 22 december tog initiativ till att bilda ett växtskyddsråd, men jag saknar Livsmedelsverket som jag tycker är en viktig spelare i dessa sammanhang.

Det uppdrag som Jordbruksverket har fått att i dialog med näringen och berörda myndigheter arbeta fram en strategi för växtskydd är bra, och jag ser fram emot att se resultatet. Även om rapporten ska vara framme först i slutet av året antar jag att man från regeringens sida kommer att hålla i detta eftersom man måste se arbetet som en process.

Det pågår, precis som minister Carlgren säger, forskning om alternativa bekämpningsmedel. I vissa fall har dessa försök gett positiva effekter och är väl värda att gå vidare med, i andra fall inte. Eftersom forskning pågår undrar jag varför det inte finns möjlighet att ge odlarna dispens under den tiden. Jag undrar också om det är regeringens avsikt att öka denna forskning och om det finns några problem. Det här miljöområdet är en viktig del, så man kan tycka att många borde vara intresserade av den frågan.

Har det blivit någon respons på det brev som skrevs till kommissionen i december angående harmoniseringen? Vi vet ju hur sakta de kvarnarna mal. Och hur har minister Carlgren tänkt arbeta vidare med den frågan?

De förslag som är framlagda är bra på lång sikt. Men nu, fru talman, är frågan hur detta ska lösas på kort sikt. Eftersom det brådskar undrar jag vad minister Carlgrrens besked till näringen och Sveriges konsumenter inför våren 2011 blir.

Anf. 6 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Låt mig inleda med att säga att jag delar den problemformulering som interpellanten Suzanne Svensson gör i sin interpellation och som miljöminister Andreas Carlgren i mycket bekräftar. Det är viktigt att notera att vi har en gemensam syn på det akuta problemet här och nu, det vill säga oron för en näring: svensk odling. Vi riskerar att hamna i en situation där vi exporterar svensk odling på grund av att vi tillämpar samma regelverk olika i föreningen EU, och det är självklart helt oacceptabelt.

Därför tycker jag, fru talman, att det är väldigt bra att miljö- och landsbygdsministrarna gemensamt skrivit till kommissionären John Dalli, som har ansvar för de här frågorna inom EU, och krävt åtgärder för en harmonisering. Det är en självklarhet att en sådan sker; om vi arbetar med olika regelverk faller på något vis vitsen med en gemensam marknad.

Jag tycker också, fru talman, att det är bra att miljö- och landsbygdsministrarna, som jag uppfattar det, har givit svenska myndigheter som Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen i uppdrag att finna lösningar så att vi i framtiden slipper fler situationer motsvarande den lätt akuta

som vi nu har för lök, bönor och morötter. Jag är nämligen säker på, fru talman, att det inte är sista gången vi hamnar i en situation där regelverken riskerar att tillämpas olika och vi får bekymmer.

Precis som Suzanne Svensson sade återstår dock det akuta problemet här och nu. Vi är i princip inne i 2011 års odlingsäsong. Väldigt mycket av detta är kontraktsodlingar, och just nu råder en osäkerhet huruvida det är tillämpligt eller möjligt att odla dessa grödor i Sverige under kommande säsong. Då är det klart att man ser fram emot att väldigt snabbt få ett besked om den överprövning som nu sker.

Anf. 7 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Jag vill konstatera att vi ju är väldigt överens i diskussionen. Det finns en mycket tydlig gemensam strävan att lösa frågorna för den berörda näringen, men självklart på ett sätt så att vi också klarar miljön bra. Det är självklart eftersom det också kommer att gagna svensk livsmedelsproduktion.

Suzanne Svensson har ställt flera frågor till mig också nu i själva debatten, och den sista var egentligen vilket besked ministern har till näringen. Där är det sanna svaret att beskedet nu är helt beroende av vilket utslag som kommer från miljödomstolen. Det kommer endera dagen, om inte redan i dag, och vi har också beredskap att självklart ta de steg som beroende på domstolens utslag behöver tas därefter.

Låt mig apropå frågan hur kommissionen har reagerat säga att det väl vore att överdriva att säga att den har reagerat hittills. Vi tänker dock inte ge oss, utan vi kommer att se till att detta arbete drivs vidare så att vi får en bättre enhetlighet i tillämpningen av EU:s regler. Alla har att vinna på det. Det är bara kortsiktigt som medlemsstater kan vinna fördelar i förhållande till varandra på att någon medlemsstat tillämpar det på ett annat sätt än någon annan. Det finns alltså ett bredare gemensamt intresse i detta.

Suzanne Svensson frågar varför det inte ges dispens för dessa medel medan man forskar på alternativa växtskyddsmedel. Det är just en sådan fråga där vi måste avvakta domstolens besked. Det viktigaste är nu ändå, precis som Anders Åkesson, Suzanne Svensson och jag själv hela tiden understryker, att vi ska se till att skapa förutsättningar för den svenska växtodlingen. Det gäller också lökodlingen och odling av de andra grödor som är berörda.

Vi går nu också vidare i ett väldigt tydligt arbete för att öka myndigheternas samverkan. Därför får Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen det gemensamma uppdraget att föreslå ett nationellt handlingsprogram för hållbar användning av växtskyddsmedel. Det är för att också där stärka samarbetet mellan myndigheterna.

Jag förstår att någon någon gång hänvisar till att detta kan vara komplext, men det är alltid den enskilde som måste vara utgångspunkten. Det är självklart att vi förväntar oss och vet att våra myndigheter besvarar sig på det sätt som kan behövas för att också den enskilde ska kunna få en bra behandling. Det gäller inte minst i de frågor som är känsliga för företagare och näringsidkare, som måste veta vilka spelregler som gäller för kommande säsong.

Jag kan till sist konstatera att vi väl utan att ingripa i någon bedömning av den danska kemikaliemyndigheten kan undra lite över att man

har godkänt ett medel fram till 2099. Det gäller ett medel man vet ändå ska omprövas i olika former långt innan dess. Vi kan undra lite, och själv skulle jag alltid förhålla mig lite sval till ett bestämt besked att en regelbestämmelse ska gälla i nära 90 år framöver. Det tror jag att vi kan vara rätt övertygade om kanske inte riktigt kommer att gälla.

Låt oss arbeta vidare med detta, och låt oss se till att det blir goda villkor för lökodlare och andra växtodlare i Sverige, som måste veta vilka spelregler som gäller. Låt oss också se till att det bygger på gott myndighetsarbete, framtagande av alternativa växtskyddsmedel och en bättre gemensam tillämpning av reglerna inom EU.

Anf. 8 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Det är min första period i riksdagen, och man har alltid tyckt mycket om de olika verk som inte alltid samarbetar med varandra på riksnivå. Problemet finns naturligtvis även lokalt, och jag har varit en varm anhängare av att jobba just med att få till dialog och samverkan.

Jag skulle ändå vilja ta upp detta med Livsmedelsverket som jag tycker är en viktig del eftersom de tar prover på sådana här saker.

Det känns positivt att det ska finnas en beredskap ifall det skulle bli ett beslut som inte gagnar odlarna härvid. Det är många som blir utslagna i denna näring och inte riktigt vet vad de ska göra efteråt. Det gäller även grossisterna; de har inga kontrakt i dag. Fröfirmorna har inga beställningar, för man avvaktar beslutet.

Jag hoppas alltså ändå, oavsett utslag, att det kan bli ett positivt bemötande och ett positivt arbete framöver.

Anf. 9 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag tycker att miljöministerns besked att man fortsätter att hålla tryck på EU i denna fråga är hoppfullt, för det är på något vis det som över tid kommer att bli en lösning. Detta är nämligen, som jag sade tidigare, inte första och sannolikt inte sista gången vi i denna kammare diskuterar konsekvenserna av ett icke-harmoniserat men gemensamt regelverk. Det är alltså bra.

Det är också bra, fru talman, att man som både miljöministern och Svensson konstaterar tvingar två myndigheter med egentligen skilda ansvarsområden att samverka i syfte att den enskildes perspektiv lyfts fram.

Det är klart att detta är extremt komplexa regelverk, men hänsynstagande ska ändå ske till den enskilde oaktat det är en odlare, en företagare, en kooperation av odlare i syfte att få fram en god produkt för den svenska marknaden eller en enskild konsument. Precis så komplext är det, men det är fortfarande enskilda människor det gäller. Hänsynstagandet måste vara grunden för myndigheternas arbete, annars blir även det komplexa regelverket meningslöst.

Anf. 10 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Jag vill tacka både Suzanne Svensson och Anders Åkesson för debatten. Jag tycker att det är bra att den visar att vi gemensamt vill hitta en lösning på problemet.

Vi vet att vi först får avvakta miljödomstolens utslag, men framför allt – precis som Anders Åkesson betonar i sitt sista inlägg – är det helt

avgörande att få fram en mer enhetlig och gemensam tillämpning inom EU. Det är hela tiden det som är den avgörande utgångspunkten: den enskildes förutsättningar och hur de samverkar med miljöns bästa. Det är dithän vi behöver komma.

Tack så mycket för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:50
28 januari

Svar på
interpellationer

9 § Svar på interpellationerna 2010/11:127 och 140 om användandet av överskottet av de svenska utsläppsrätterna

Anf. 11 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Matilda Ernkrans har frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att förhindra försäljningen av de svenska utsläppsrätterna och därmed också förhindra att det svenska folkets långsiktiga ansträngningar för miljön har varit förgäves.

Gustav Fridolin har frågat finansministern på vilket sätt han avser att agera för att bringa klarhet i hur de oanvända svenska utsläppsrätter som utsläppsminskningarna lett till kommer att användas. Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

För Sverige kommer det att för den första Kyotoperioden, 2008–2012, uppstå ett överskott i förhållande till vårt tilldelade utsläppsrymme. Det är det som kallas assigned amount, AAU. Överskottet blir betydande men utgör i och för sig bara några promille av det sammanlagda förväntade internationella överskottet.

AAU-systemet tillhör de centrala element i Kyotoprotokollet som EU och Sverige ser som väsentliga att föra vidare efter 2012. Systemet medger utjämning av utsläppsprofilen inom ett land mellan goda och mindre goda år, till exempel till följd av växlande tillgång på vattenkraft.

Det kan också medge utjämning mellan länder som av olika skäl haft mer eller mindre framgång med sina klimatpolitiska åtgärder. Den flexibilitet som detta innebär gör det möjligt för enskilda länder att ta på sig större åtaganden än om de endast kunde lita till egna åtgärder.

När man bedömer konsekvenserna av hanteringen av det kommande svenska överskottet måste man utgå från den faktiska rådande internationella situationen rörande åtaganden under Kyotoprotokollets första period till och med 2012 och utsikterna för protokollets framtid. Man kan då dra slutsatsen att hur vi hanterar vårt överskott inte kommer att påverka utsläppen i andra länder under den första Kyotoperioden. Orsaken är att det sammanlagda internationella överskottet är så stort att det mer än väl täcker förutsedda underskott oavsett hur vi hanterar vårt överskott. För en eventuellt kommande andra åtagandeperiod i Kyotoprotokollet för tiden framemot 2020 är påverkan på utsläpp utomlands svårare att bedöma. Den beror förstås på utfallet av de fortsatta internationella förhandlingarna.

Framgångarna vid klimatmötet i Cancún i december förra året gör att vi nu har ett ökat hopp om att snart kunna slutföra förhandlingarna om utformningen av ett internationellt klimatavtal efter 2012. Avgörande för EU är den miljömässiga integriteten och att tvågradersmålet kan hållas inom räckhåll. Vi har i EU slagit fast att vi utifrån detta aktivt ska verka

för att tillsammans med andra parter utveckla möjliga sätt att hantera AAU-överskottet från den första åtagandeperioden. Hanteringen av vårt eget överskott kan förstås också aktualiseras i dessa förhandlingar.

Vi har inte för avsikt att vidta åtgärder som netto innebär ökade utsläpp utomlands.

Det svenska överskottet är, som vi alla känner till, en frukt av en målmedveten svensk klimatpolitik. Den helt övervägande delen av minskningarna är ett resultat av ekonomiska styrmedel införda av regering och riksdag och enskilda aktörers respons på dessa styrmedel. För hushåll och företag innebär anpassningarna ofta ekonomiskt utbyte snarare än uppoffringar. De stora minskningarna har gjorts på el- och uppvärmningssidan genom skatter, certifikat och utsläppshandel. Legitimiteten för dessa styrmedel hos det svenska folket vilar på att de är effektiva svenska bidrag till det internationella klimatsamarbetet. Politiken får inte bli ett uttryck för nationell självtillräcklighet.

Svaret till Gustav Fridolin är att regeringen, som vi redovisat i förra årets budgetproposition, avser att återkomma till riksdagen i frågan om hanteringen av det svenska överskottet. Utvecklingen i de internationella förhandlingarna är viktig att beakta i detta sammanhang.

Mitt svar på Matilda Ernkrans fråga och påstående om att klimatarbetet skulle vara förgäves vid en försäljning av AAU är att regeringens besked till riksdagen inte på något vis kommer att innebära att svenska folkets ansträngningar för miljön varit förgäves. Stödet för och viljan till fortsatta åtgärder vilar på att vi effektivt genomför en nationell klimatpolitik och deltar i det nödvändiga internationella klimatsamarbetet.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag har tre utgångspunkter. För det första är det smartare att vara mer klimatsmart. Det är det som ger jobb och välfärd.

För det andra: Klimatförändring orsakad av mänsklig påverkan är allvarlig. Utsläppen av växthusgaser måste minska. Det är det enda sättet att rädda mänskligheten.

För det tredje: Ett offensivt miljö- och klimatarbete bygger på förtroendet att om jag gör det jag kan göra och gör mina ansträngningar måste jag kunna lita på att också du gör dina ansträngningar.

Därför är det fel att reducera överskottet av svenska utsläppsrätter till en spelteoretisk modell, som miljöministern gör i svaret. Jag menar att utsläppsrätterna måste annulleras, skrivas av, för då plockas de bort från marknaden. Det är det enda sättet att få bestående utsläppsminskningar och dessutom se till att de globala utsläppen faktiskt minskas.

Här öppnar miljöministern tydligt för en helt annan strategi. Han öppnar för att använda utsläppsrätterna som en spelbricka. Våra ansträngningar här i Sverige för minskade utsläpp kommer bara att leda till att utsläppen görs någon annanstans. Dessutom – det som är det absolut allvarligaste i det som miljöministern här anför – säger miljöministern att det inte ska innebära nettoökningar. Det är fantastiskt! Det är en miljöminister utan ambitioner. De åtaganden som vi har gjort handlar om att minska utsläppen. Miljöministern öppnar för att vi kan sprida ut dem lite, och så har vi dem på samma nivå som tidigare.

Nej, den slutsatsen kan man inte komma fram till om man har de utgångspunkter som jag har – att det är genom att vara mer klimatsmart

som vi bidrar till nya jobb och bättre välfärd, att klimatförändringen är allvarlig och att vårt uppdrag är att minska utsläppen av växthusgasen. Då kan man inte komma fram till den slutsatsen, miljöministern. Den enda slutsats jag kan dra är att vi har en miljöminister som är inne på sitt femte år som miljöminister och som inte längre har några ambitioner, alternativt att det är någon annan som styr och drar i tåtarna, och det skulle vara ännu allvarligare. Förlorarna är klimatet och mänskligheten.

Min fråga handlade om vilka initiativ du, miljöministern, tar för att förhindra försäljningen. Det svar du ger är att du egentligen inte tar några initiativ för att förhindra försäljningen. Du vill snarare vara med i det här spelet.

Jag skulle vilja hävda att det här inte är någonting som jag har hittat på alldeles ensam, inte ens vi rödgröna. Vi är nämligen överens – socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – om att försäljningen av överskottet av utsläppsrätter ska annulleras. Riksrevisionen har pekat på det. Om överskottet säljs skulle en betydande del av de ansträngningar som har gjorts av svenska medborgare vara effektlösa. Det säger Riksrevisionen.

Jag tycker att jag har ganska väl på fötterna när jag säger att försäljningen av överskotten ska annulleras. Det är det enda sättet att få bestående minskningar av växthusgaserna. Det är också ett sätt att visa respekt för alla de ansträngningar som har gjorts här i Sverige av enskilda i sina hem, på arbetsplatser och på företag. Det som miljöministern öppnar för i debatten är oerhört allvarligt.

Anf. 13 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, miljöministern! Jag har några hälsningar till dig.

Jag skulle hälsa från Margareta. Hon bodde längre ned på gatan där jag växte upp. För några år sedan fick hon flytta in på ett äldreboende. Det hon sade när hon kom dit var att maten var så god. Det var mat som lagades på plats och som köptes in från lantbrukarna i bygden. Hon var nöjd, för sedan hon blivit änka hade hon inte alltid lyckats få ihop maten, nylagad mat varje dag.

Jag skulle hälsa från Karl. Han är vd på ett växande svenskt, till och med skånst, tjänsteföretag. De gör IT-lösningar för att kunna ha möten utan att behöva resa, men när de väl reser väljer de att göra det på ett klimatbra sätt. De har valt bort flyget och bilen till förmån för tåget.

Jag skulle hälsa från Mohammed. Han jobbar på en av de tekniska förvaltningarna nere i Skåne där det spirar ett hopp om att tillverkning av biogaser ska bli en framtida svensk exportteknik som ger fler jobb på hans förvaltning och fler jobb i företagen där omkring. Efter allt tal om miljö har han börjat cykla till jobbet i stället för att ta bilen.

Jag tänker hälsa från några elever som jag har haft på en workshop i praktisk demokrati på en folkhögskola där jag har jobbat. Man anslöt skolan till ett klimatprojekt inom Världsnaturfonden och lyckades kraftigt dra ned klimatutsläppen bland annat genom att byta skolans elavtal.

Slutligen en hälsning från Lars-Olof, en entreprenör i tredje generation som tog över ett fröföretag i Tommarp i Skåne. Han fattade inte varför de skulle köpa in fossila bränslen för att värma upp företaget. De kunde lika gärna elda spillet från fröprocessen. Nu gör de det och har till och med fjärrvärme eller, som man säger, närvärme till hela byn.

De svenska utsläppsminskningarna är frukten av alla dessa klimat-hjältars ansträngningar. Det är, för att citera finansministern, ”betydande ekonomiska värden” som den svenska klimatpolitiken kan nå upp till genom Kyotosystemet. Det är lönen för deras möda.

När den svenska regeringen slirar på svaret om vad som ska hända med dessa utsläppsrätter, som svenska klimathjältar och företagare har sparat, skapar det en betydande oro. Det är inte så konstigt. Samtidigt som människor har ansträngt sig för vårt gemensamma har regeringen – ja, vad har regeringen egentligen gjort?

Man har inte gett kommunerna tillräckligt med pengar under krisen, så de är färre anställda på Margaretas äldreboende, och nu käkar man mat ur plastbyttor ditfraktade från någonstans långt borta. Man har inte lagt upp ny räls, och Karl förbannar sina miljöprinciper när han sitter fast i drivorna när tågen står stilla. Under tiden byter Schenker sina tågtransporter till lastbil på vintern. Man har inte fått ut biogasen på marknaden, så Mohammed är lite orolig för hur jobbet ska bli i framtiden. Och när han ska åka lite längre får han fortfarande bränna bensen i den gamla bilen. Man har inte stoppat Vattenfall från att, mot tyskarnas vilja, bygga nya kolkraftverk i Tyskland, så folkhögskoleeleverna får fortsätta att hålla sig ifrån det elbolag som de faktiskt som svenska medborgare är delägare i. Och på Lars-Olofs bakgård har regeringen gjort det möjligt för Shell att borra efter fossilgas.

Faktum är att resultatet av den klimatpolitik som vi har haft anledning att vara stolta över verkar ha nått vägs ände. I slutet av 1990-talet och början av 2000-talet minskade de svenska klimatutsläppen med 2 procent per år. För de kommande åren är den svenska målsättningen så lågt satt att en minskning med en halv procent per år räcker. Och i regeringsförklaringen lovade Reinfeldt att göra ingenting annat än just ingenting. Som han sade: Regeringens bedömning är att redan vidtagna och aviserade åtgärder för de närmaste åren räcker.

Fru talman! Det finns ett sätt för Andreas Carlgren att skingra förvirringen och oron som Margareta, Karl, folkhögskolorna, Lars-Olof och jag känner, och det är att svara på frågan: Varför kan inte den svenska regeringen vara lika tydlig som den brittiska och göra klart att utsläppsrätterna inte kommer att säljas, inte kommer att överlåtas, aldrig kommer att brinna upp i något av Vattenfalls kolkraftverk, utan annulleras?

Anf. 14 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det gångna året, 2010, var det varmaste året någonsin. Det känns som att jag har sagt just detta i ett antal anföranden, därför att året innan och året dessförinnan var ju de varmaste åren någonsin. Vi har fått värmerekord på värmerekord de senaste 10–15 åren.

Vi vet att klimatförändringarna finns här och nu. Grönlandsisen smälter fortare än någonsin, kom det nya rapporter om för bara några dagar sedan. Hade vi stått i parlamentet i Bangladesh, i något land söder om Sahara eller i något land i Söderhavet, i Tuvalu eller Mikronesien, då hade vi bara pratat om hur vi över huvud taget ska överleva. Hur kan man till exempel se till att skördarna inte bränns upp när öknerna breder ut sig i Botswana? Hur ska befolkningen kunna bo kvar mitt ute i Söderhavet när havsnivån stiger hela tiden? Hur ska människor kunna leva i södra Indien eller Bangladesh när det sker översvämningar hela tiden?

Om vi hade bott på den södra delen av jordklotet hade det alltså varit helt självklart att vi måste göra så mycket vi bara kan och mer därtill, för klimatförändringarna finns redan där.

Jag är i alla fall glad och stolt över att svenska folket har gjort väldigt stora klimatansträngningar. Svenska folket har, precis som Gustav Fridolin pratade om här tidigare, börjat ställa om vårt land. Ja, svenska folket har gjort det så bra att vi faktiskt har fått ett överskott, beräknas det nu, av våra utsläppsrätter. Det motsvarar ungefär 70 miljoner ton koldioxidkvivalenter. Det är väldigt bra och sänder också en tydlig signal till resten av världen att det går att vara ett utvecklat land med välstånd men samtidigt ta klimatet på största tänkbara allvar.

Samtidigt blir jag besviken och tycker att det är smått pinsamt och beklämmande med de medieuppgifter som kom strax före jul om att den borgerliga regeringen har fört samtal med Polen och kanske några andra östländer om möjligheten att sälja hela överskottet till följd av svenska folkets klimatansträngningar. Så svenska folkets stora arbete för klimatet kanske kan gå upp i rök i ett polskt kolkraftverk, bara därför att Anders Borg tycker att det är bra att dra in några miljarder på en sådan här försäljning.

Vi tog upp det här i en debatt i december, strax före jul, med miljöministern. Då ville vi ha ett klart besked om vad regeringen avser att göra med överskottet av utsläppsrätterna. Vi fick inget klart besked då. Miljöutskottet ställde samma fråga till regeringen för ungefär ett år sedan och fick heller inget klart besked. Det tycker jag är oroväckande. Och jag blev ännu mer otillfredsställd när jag i Sveriges Radio i morse hörde Fredrik Reinfeldt som inte alls utslöt en försäljning av utsläppsrätterna.

Precis som föregående talare har anfört är det bästa vi kan göra för klimatet att klart och tydligt säga: De här utsläppsrätterna är frukten av svenska folkets goda klimatarbete. De ska inte säljas, utan de ska annulleras. Det är självklart det bästa för klimatet, men det är också en bra förhandlingsstrategi i de globala klimatförhandlingarna. Då kan vi visa att vi inte sätter kortsiktiga ekonomiska intressen före, att 1, 2 eller 3 miljarder extra i statskassan är viktigare än klimatet, utan att klimatet är överordnat.

Det här handlar om jordens överlevnad. Därför ska Sverige annullera överskottet av utsläppsrätterna. Det är det som jag vill höra miljöministern ge ett klart besked om i den här debatten, här och nu.

Anf. 15 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Jag vill först bara konstatera att era frågor bygger på att Sverige skulle hålla öppet för att kunna hantera utsläppsutrymmet så att vi kan öka utsläppen i andra länder. Det är ju det som alla era inlägg och påståenden bygger på, men så är det inte. Sverige kommer inte att hantera överskottet av utsläppsutrymme så att det totala utrymmet ökar. Låt det vara helt klart.

När jag lyssnar på detta kan jag inte låta bli att undra: Är det här allt ni har att komma med? Det blir ju jätteunderligt. Gustav Fridolin, du hade massor av hälsningar, och jag vill självklart att du hälsar tillbaka. Men på något sätt slutade allt med att neddragningar i kommunerna, att tågen var försenade efter tiotals år av låga investeringar, att man hade tänkt att man skulle få borra efter gas i någon villaträdgård, att någon

hade cyklat men skulle ha gjort det förgäves skulle förlåtas, simsalabim, bara miljöministern gav besked om AAU. Tror ni på det där själva?

Den här frågan är mycket enklare än så egentligen. Först och främst: Det enda nationella klimatmål som den tidigare regeringen lämnade efter sig, den socialdemokratiska regeringen, var att vi skulle ha 4 procents utsläppsminskning till 2012. Vi höjde den nationella ambitionen till 40 procent 2020 – detta sagt bara apropå ambitionsnivåer. Men det har med saken att göra, därför att det tidigare, lägre målet gällde uttryckligen utan hänsyn till mekanismer. Man skulle inte räkna in vad som hände i utsläppshandeln.

Nu gör Matilda Ernkrans ett stort nummer av och hela interpellationen och era frågor bygger på att det här på något sätt skulle påverka utfallet av det svenska nationella målet. Nej, målet är inte satt så. Men då hänvisar ni till Riksrevisionen. Men, ursäkta, Riksrevisionen är på den här punkten, om jag får säga det, lite dum, för man har på egen hand omformulerat det nationella målet till att just gälla utsläppshandeln. Så är det inte. Så var det inte enligt den socialdemokratiska regeringens ursprungliga målskrivning och så var det inte enligt riksdagens beslut, så det kan ni lägga åt sidan.

Det är mycket tal om att det här är bara spelteorier. Men det är helt enkelt så att vi har ett internationellt system för utsläppshandel. Det har ett enormt överskott av utsläppsutrymme. Det beror på att när Kyotoöverenskommelsen var klar drog sig USA ur. Samtidigt såg vi effekterna av Sovjetunionens fall, de nya ekonomierna i öst, ekonomisk kris, också där ett stort överskott av utsläppsutrymme. Nu handlar en stor del av de internationella förhandlingarna om att vi ska se till både att Kyotosystemet lever vidare inom ramen för en ny överenskommelse och att det här överskottet inte används. Då gäller det att de länder som Sverige som har ett litet överskott – litet i global skala, naturligtvis stort för svenska förhållanden – använder det på bästa sätt för att få ett bra utfall i förhandlingarna. Det är viktigt för hur klimatutvecklingen i världen går. Ursäkta, men om det kallas spelteorier och ska vara något fult, ska vi då begära utträde ur världen? Jag tror att det bara är att tackla klimatfrågan som den internationella globala fråga den är. Det kräver starka förhandlingar, och vi är starka i dem. Det kräver höga internationella mål, och vi har höjt dem. Det kräver mycket aktiva insatser i Sverige. Vi har ökat dem.

Ni påstår att allt gott gjordes på er tid, när ni satt i regeringsställning. Jag är ledsen för er skull, men det är väl otur och konstigt då att det alltid visar sig att det får mycket bättre utfall under alliansregeringar. Nu minskar utsläppen mer än någonsin.

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Miljöminister Andreas Carlgren! Vi ska inte begära utträde. Vi ska begära inträde. Det är det som det handlar om. Vi behöver fler goda idéer i det internationella klimatarbetet. Gustav Fridolin lyfter på ett bra sätt fram all den drivkraft och växtkraft som finns i att våga och vilja ställa om Sverige och andra delar av världen i en mer klimatsmart riktning. Vi ska begära inträde på den internationella arenan.

Jag menar att Sverige tidigare har spelat en stor roll där, men allteftersom man nu börjar sväva på målet och använda spelteorier i stället för att ta ansvar och använda det positivt minskar vårt inflytande. Det är

det som är problemet, Andreas Carlgren. Du är i bästa fall en miljöminister som använder vackra ord för det du beskriver, men i sämsta fall en miljöminister med alldeles för låga ambitioner. Du upprepar att det handlar om att inte öka utsläppen – en fantastisk ambition! Vi vet att det handlar om att minska utsläppen av växthusgaser.

Redan i dag lider människor under de klimatförändringar som har orsakats av mänsklig påverkan. Vi fick många goda exempel av Jens Holm från Vänsterpartiet. Jag lyssnade i onsdags på en debatt där Länsstyrelsen i Jämtlands län var med. Man var mycket orolig och ville undersöka om inte det enorma skyfall som drabbade Östersund under augusti månad förra året hade någonting att göra med den parasit som kom från avloppsvattnet in i dricksvattnet och som gjort att människor i Sverige får koka sitt vatten för att de inte har tillgång till rent dricksvatten. Effekten av klimatförändringarna finns redan i dag och behöver hanteras.

Ansvar för framtiden och inträdet på den internationella arenan handlar om att stå upp för det goda exemplet och visa att det är möjligt att minska utsläppen av växthusgaser, bibehålla en välfärd och utveckla Sverige i en framtidsinriktning med höga ambitioner. Det är möjligt, viktigt och riktigt. I stället ramlar miljöministern ned i en konservativ syn som tyvärr präglar den borgerliga regeringen här i Sverige och som finns runt om i EU, där man verkar ha någon sorts grundsyn att utsläpp är det som ger ökad välfärd, när det är precis tvärtom.

Jag skulle verkligen önska att miljöministern här i dag kunde ge oss ett tydligt besked och säga: ”Jag ska göra allt som står i min makt för att överskottet av de svenska utsläppsrätterna ska annulleras, för jag vet att det är det enda sättet att nå målet – att bidra till att minska de globala utsläppen.” Jag skulle önska att miljöministern här i dag skulle säga: ”Jag som miljöminister ska göra allt som står i min makt för att ge respekt och uppskattning till alla de människor i Sverige som har gjort detta möjligt.” Till dem hör definitivt inte miljöministern.

Svara på min fråga! Är du beredd att förhindra försäljningen av överskottet av utsläppsrätter? Jag inser att du har starka män att brottas med: Fredrik Reinfeldt och Anders Borg. Men, Andreas Carlgren, du är Sveriges miljöminister.

Anf. 17 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Nej, det är väl klart att Margareta, Karl, Mohammed och österleningarna inte blir nöjda bara för att vi ger ett tydligt besked just i dag. Margareta blir nöjd när hon får maten lagad på sitt äldreboende igen. Karl blir nöjd när tågen börjar gå och rälsen är lagd. Mohammed vill att biogasen ska ut på mackarna. Österleningarna vill bli av med hotet från att Shell ska börja bryta upp fossilgas på deras bakgårdar. Men de skulle åtminstone vara glada om de fick veta att de ansträngningar för klimatet de har gjort inte ska brinna upp i något polskt eller annat kol-kraftverk. Det skulle ge dem energi och kraft att fortsätta att göra de ansträngningar som regeringen tyvärr inte gör i järnvägsnätet eller äldreomsorgen än så länge.

Fru talman! När jag började engagera mig i miljörörelsen i mitten av 90-talet fick jag veta att en sak man kunde säga när man gick ut på skolor och skulle berätta om framtiden var att om vi inte gör något nu kommer

våra barn att få se hur isarna börjar smälta på polerna, naturkatastroferna blir värre och konflikterna växer i klimatförstörelseens spår.

Konflikten i Sudan, med minst 300 000 döda, beror till stor del på torkan som drabbar Sudan. Polerna har börjat smälta. Den senaste sommarens avsmältning var på uppemot 16 procent. Vi har örken som redan nu planerar för en framtid där de inte längre finns. Och jag har inte ens fått några barn. De första felräkningarna var till vår nackdel. Detta går ännu fortare än vi trodde att det skulle göra. Då säger Andreas Carlgren att vi har ett enormt överskott av utsläppsutrymme. Det kanske ni har i era förhandlingarna, men jorden har inget enormt överskott av utsläppsutrymme.

Låt mig citera den samlade miljörelsen – Världsnaturfonden, Naturskyddsföreningen, Klimataktion, Greenpeace, Forum Syd och Stockholm Environment Institute – ur en artikel i dagens Göteborgs-Posten: ”En försäljning hade kunnat vara acceptabel om de sammanlagda utsläppsminskningarna under Kyotoprotokollet varit tillräckligt stora. Men det har länge stått klart att mycket, mycket mer behöver göras för att undvika risken för katastrofal klimatförändring, både internationellt och inte minst i Sverige. Därför är en försäljning av utsläppsrätterna miljömässigt oförsvarbar.”

Argumenten som förs fram för att inte ge ett tydligt besked, för att inte göra klart att de utsläppsrätter som svenska folkets och företagens klimatansträngningar tjänat in nu ska annulleras och inte brinna upp i något kolkraftverk, är att förhandlingsspelet måste respekteras, att vi behöver kort i förhandlingarna när vi kommer framåt. Det är en sorts spelteoretiskt resonemang, precis som framförts här.

Jag skulle säga att det spel vi spelar är rysk roulette – rysk roulette med våra framtidsförutsättningar, rysk roulette med möjligheterna till en god ekonomi i Sverige, där folk har jobb i företag och industrier som växer i klimatutmaningens spår, rysk roulette med möjligheterna att leva ett gott liv, inte bara i Sverige utan också där klimatförstörelseens ansikte redan börjar visa sig i form av värre naturkatastrofer och konflikter.

Fru talman! Andra regeringar har uppenbarligen gjort bedömningen att det är ett klokt inspel i förhandlingarna och en klok signal till medborgarna som är klimathjältar att säga att man kommer att annullera ett överskott av utsläppsrätter. Varför skulle inte det vara klokt också av den svenska regeringen?

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Fru talman! Andreas Carlgren sade i sitt tidigare anförande att det totalt sett är ett ganska litet överskott av utsläppsrätter som vi har i Sverige. Ja, självklart, om man sätter in Sverige i ett globalt perspektiv är allting väldigt litet här. Men det är trots allt 70 miljoner ton koldioxidekvivalenter vi pratar om. Det är mer än de totala utsläppen under ett helt år här i Sverige. Det är inga små utsläpp vi pratar om, utan det här är den samlade ansträngningen från svenska folket under ungefär 20 års tid. 70 miljoner ton koldioxidekvivalenter motsvarar ungefär samma effekt som om elva miljoner människor väljer att cykla i stället för att ta bilen till jobbet varje dag under fem års tid. Det är en stor påverkan direkt på klimatet.

Men ännu viktigare är kanske ändå vilken signal vi väljer att sända ut i världen. Det finns andra länder som också har ett överskott, Ryssland och Ukraina till exempel. De har ett överskott för att deras ekonomier har rasat samman.

De har signalerat att de är beredda att sälja sitt överskott av utsläppsrätter. Ska Sverige sälla sig till den klubb av länder som tycker att det är viktigare att dra in några miljarder till statskassan än att värna klimatet? Jag tycker inte det.

Den bästa förhandlingsstrategin är att vi i Sverige kan visa att vi är beredda att gå före: Vi kompromissar inte med klimatet. Därför säger vi redan nu klart och tydligt att vi kommer att annullera utsläppsrätterna.

Det är vad vi vill höra miljöministern säga. Tyvärr hör vi inte honom säga det. Det verkar som att det är Moderaterna som bestämmer miljöpolitiken i regeringen. Anders Borg och Fredrik Reinfeldt har redan varit ute och öppnat för en försäljning av utsläppsrätterna.

Vore jag miljöminister skulle jag ta strid för klimatet i den här frågan.

Anf. 19 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Det här är en debatt där demagogin firar triumfer. Nu fick vi än gång till höra om matnedskärningarna och tåg förseningarna. De hade på något för mig helt mystiskt sätt att göra med AAU att göra.

Jag kan i och för sig förstå att ni gör allt ni kan för att fly debatten om utsläppshandeln som er fråga handlar om till helt andra diskussioner. Det säger någonting om hur svaga argumenten är. Men jag är lite förvånad att ni kör den linjen så stenhårt.

Låt oss nu återgå till vad era frågor handlade om. De hade för det första utgångspunkten att det nationella målet missades därför att vi inte gav besked om AAU. Nu har jag förklarat hur det nationella målet var formulerat och att Matilda Ernkrans utgångspunkt för frågan var helt felaktig liksom också Riksrevisionens kritik.

Vad var kommentaren till det? Jag hörde aldrig om Matilda Ernkrans hade något att säga om hur det nationella målet är utformat. Nu var det nya att vi skulle begära inträde i världen. För alla oss som har uppfattat Sverige som ett internationalistiskt land blev det lite konstigt.

Jag hörde inga synpunkter på hur vi ska förhålla oss för att verkligen lösa frågan i de internationella förhandlingarna. Det avfärdar ni bara som spelteori. Jag är lite förvånad, men det har fortfarande inte med er fråga att göra. Min fråga tillbaka blir i grunden: Ifrågasätter ni utsläppshandeln? Är det vad detta handlar om? Systemet är helt enkelt uppbyggt på det sättet.

Säg inget annat än att jag har talat om överskott av utsläppsutrymme i utsläppshandelssystemet. Det blir demagogi på gränsen över till löjligt att låtsas att jag tyckte att vi skulle kunna släppa ut mer i världen. Är det någonting som är uppenbart är det att hela arbetet är inställt på motsatsen. Ni gör det lite för löjligt bekvämt för er.

Det är ändå så att systemet fungerar så att lyckas vi minska utsläppen så bra som Sverige har gjort får Sverige ett överskott. Danmark har tvärtom ett underskott. Det behöver köpa till sig ett utsläppsutrymme. Om vi annullerar eller sparar kommer Danmark att köpa utrymmet från något annat land. Utsläppen påverkas i den delen inte ett dugg.

Om vi i stället skulle överföra utsläppsutrymme till Danmark är det andra länder i motsvarande grad som för över mindre utsläppsutrymme till Danmark. Hela er utgångspunkt är helt felaktig för hur systemet fungerar.

Frågan är fortfarande: Är ni emot utsläppshandelssystemet? Det var annars den socialdemokratiska regeringen som var med och i EU verkade för att detta system skulle växa fram. Det var ett resultat av Kyotomötet, precis det som miljörelsen i alla sammanhang brukar försvara så starkt.

Låtsas inte i debatten att det besked som jag har gett, eller ännu mindre Anders Borg och Fredrik Reinfeldt, skulle vara: Nu öppnar vi för försäljning. Det är inte alls det som sägs. Vad vi har sagt är att detta rent bokföringsmässigt representerar ett värde.

Ibland anges det värdet till 10 miljarder kronor. Matilda Ernkrans räknar i sin interpellation framt med att det skulle vara 8 miljarder. För närvarande är priset på koldioxidmarknaden sådant att värdet snarare är nere på 2–3 miljarder.

Om Kyotoöverenskommelsen inte fortsätter efter 2012, vilket skulle vara ett misslyckande för det internationella arbetet, blir AAU:erna värdelösa. Är det så konstigt att vi av rent statsfinansiella skäl avvaktar för att se hur utvecklingen blir? Vi har också ansvar för hur vi för svenska folket redovisar statens finanser. Jag vet att det inte brukar bekymra er. Men vi tycker ändå att den hållning vi har är klok.

Vi kommer inte på något sätt att använda våra utsläppsrätter så att utsläppen ökar. Vi minskar självklart totalt sett Sveriges utsläpp kraftigt. Vi kommer att ge riksdagen besked i god tid. Det har rätt full transparens. Det är vad den här frågan handlar om.

Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag noterar miljöministerns mycket ogina inställning till Riksrevisionen. Jag kan bara konstatera att det är jobbigt att bli granskad när man sitter vid makten.

Jag ska svara på miljöministerns fråga. Blir det bättre eller sämre för klimatet om man säljer rätten att släppa ut 70 miljoner ton koldioxid? Det är alldeles uppenbart att det är en enorm prestigeförlust för Sverige som internationell klimatförebild om överskottet säljs.

Det är också en prestigeförlust på hemmaplan. Det är trots allt svenska folket som tillsammans har bidragit till utsläppsminskningen genom medvetna kollektivtrafikresor, val av hur man semesterar, källsortering, återvinning, second hand och så vidare.

Det är en prestigeförlust för miljöministern. Det är uppenbart att det är moderat ideologi med fokus på marknadskrafter som nu styr svensk klimatpolitik. Om inte miljöministern har uppfattat det i debatten här i dag med socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister vill jag bara uppmärksamma miljöministern på hur det är.

Är det detta som den borgerliga regeringen har att komma med till svenska riksdagen senare under året kommer du att få problem. Då kommer du att få vila din klimatpolitik på ett passivt stöd av Sverigedemokraterna. Nio av tio gånger stöder de er. Det kan fungera också den här gången.

Jag väddar till miljöministern att lyssna på vad den rödgröna oppositionen säger och anser. Då kanske vi skulle kunna ta en annan och bättre väg för Sveriges framtid.

Prot. 2010/11:50
28 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 21 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag trodde inte att jag skulle få höra Andreas Carlgren använda ett gammalt hästhandlarargument: Om inte vi säljer dem till Danmark så säljer ju någon annan dem! Vi borde väl ha en klimatpolitik som utgår från vad vi tycker är rätt och riktigt? Jag tycker att det är rätt och riktigt att de utsläppsminskningar som svenska folket och företagen har jobbat ihop inte ska brinna upp i ett annat lands kolkraftverk och inte säljas eller överlåtas i något förhandlingsspel.

Jag har förstått av den här debatten att Carlgren inte kommer att lyssna på mig, i vart fall inte i dag. Det hör till det politiska spelet. Jag har också förstått att han inte heller tänker lyssna på Margareta, Karl och Mohammed. Han tycker inte riktigt att de hör hit, och han har inte träffat dem. Men de är väldigt trevliga, och jag ska framföra din hälsning.

Han vill inte heller lyssna på miljöorganisationerna som jag citerade, Naturskyddsföreningen, Svenska Kyrkan, Klimataktion, Greenpeace, Forum Syd och Världsnaturfonden. De skulle på något sätt vara emot hela handeln med utsläppshandeln för att de säger att Kyotoambitionen ligger för lågt. Vartenda utsläpp som vi kan minska och vartenda utsläpp som inte släpps ut är en stor vinst för att försöka undvika klimatkatastrofen runt hörnet.

Han vill inte lyssna på Riksrevisionen när den gör klart att en betydande del av de ansträngningar som svenska medborgare har gjort i klimatarbetet skulle bli effektlösa i en försäljning. Riksrevisionen är tydligen dum, fick vi höra tidigare i debatten.

Han vill inte heller lyssna på Expressen när den på sin ledarsida gör klart att regeringens klimatambitioner tyvärr har varit låga. Den skriver på sin ledarsida: När svenska ministrar åkt världen runt på klimatkonferenser och hälsats med vördnad är det framför allt tidigare regeringsarbete som förlänat dem strålglansen. Men Expressen har väl blivit något slags rödgrön bastiljon i Andreas Carlgrens värld, förstår jag det som.

Hur många behöver vi bli som för fram budskapet för att våra röster ska höras högre än Anders Borgs vilja att av, som det heter, statsfinansiella skäl kamma hem några miljarder på de ansträngningar i klimatarbetet som klimathjältar och företag har gjort?

Anf. 22 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Fru talman! Om diskussionen verkligen handlade om i fall Sverige ska minska utsläppen är vi fullständigt överens. Det är därför vi har skruvat upp ambitionen från de 4 procent som gällde som officiellt mål för Sverige år 2012 till att vi i stället minskar utsläppen med 40 procent fram till år 2020.

Om det handlade om Kyotoambitioner är vi sedan länge överens om att de är för låga. Om det handlade om internationella förhandlingar är vi sedan länge överens om att de har gått för långsamt, att de har gett för lite resultat och att de gäller alltför små utsläppsminskningar. Men det är ju inte det era frågor har gällt! De gällde just utsläppshandelssystemets effekter på så kallade överskott, det vill säga AAU.

Jag säger bara så här: Beskedet är klart och tydligt. Sverige kommer inte att hantera överskottet av utsläppsrätter så att de totala utsläppen ökar. Det betyder också att det inte kan bli som hela utgångspunkten för er debatt är, nämligen att svenska folkets utsläppsambitioner eller miljöambitioner har varit förgäves. Jag hyllar dem. Jag hyllar dem ständigt. Försök inte låtsas någonting annat! Det blir bara dumt. Inget av detta är förgäves.

Låtsas sedan inte att jag har sagt att Riksrevisionen är allmänt dum! Jag säger bara att när den påstår att det nationella målet skulle påverkas av detta är det fel. Det nationella målet bygger inte på mekanismerna. Jag har upprepat detta enkla faktum.

När det gäller utsläppshandelssystemet konstaterar jag bara att systemet är just tänkt så att man ska kunna använda utsläppsrätter mellan länderna. Vi vet att totalt sett minskar då utsläppen mycket mer och dessutom till lägre kostnader. Därmed får vi ännu mer pengar över för att kunna minska utsläppen ännu mer. Det är sådana system och en sådan inriktning jag försvarar.

Jag ser fram emot nästa debatt och hoppas att även oppositionen då har vaknat för att detta är ett system som tjänar klimatet väl. Det vore bra att också någon gång ställa sig upp och försvara det.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2010/11:143 om utvärderingen av regeringens handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor med mera

Anf. 23 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att regeringens satsningar mot mäns våld mot kvinnor ska ske utifrån en långsiktig strategi och vilka åtgärder jag avser att vidta för att redan befintliga projekt som har haft ett lyckat resultat ska fortleva. Lena Olsson undrar också vilka åtgärder jag avser att vidta för att barn som har bevittnat att en förälder eller annan närstående vuxen utsatts för våld av den andra föräldern ska uppmärksammas och få nödvändigt skydd och stöd, samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att personer som utsatts för våld i samkönade relationer ska uppmärksammas och få nödvändigt skydd och stöd.

Jag håller med Lena Olsson om att mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer måste förebyggas och bekämpas långsiktigt om våldet ska upphöra. Fortfarande finns det många kvinnor och flickor i Sverige som misshandlas av någon som står dem nära, och det finns många barn som bevittnar detta våld. Hemmet ska vara en trygg plats – inte en brottsplats. Just därför gav jag under förra mandatperioden högsta prioritet till kampen mot mäns våld mot kvinnor. Det resulterade i en omfattande handlingsplan där vi för första gången i Sveriges historia tog ett helhetsgrepp om frågorna.

Totalt satsade vi över 1 miljard kronor på insatser inom ramen för handlingsplanen. Syftet var att sätta i gång arbetet, utbilda relevant personal och ta fram kunskap som saknades eller utveckla den kunskap vi har. Det är dessa insatser som Brottsförebyggande rådet nu har utvärde-

rat. De konstaterar att arbetet med våldsutsatta kvinnor generellt har förbättrats. De lyfter fram att kunskapsnivån har höjts, liksom medvetenheten och engagemanget. Dessutom har arbetet fått en bättre struktur – både inom och mellan myndigheter. Resultaten är goda med tanke på hur kort tid insatserna har pågått och vad som därför är rimligt att förvänta sig. Först på längre sikt kan man förvänta sig fullt genomslag av vidtagna åtgärder, vilket Brå också pekar på i sin rapport. Det råder inget tvivel om att handlingsplanen har haft effekt, men trots alla framsteg återstår mycket att göra.

Arbetet fortsätter även under denna mandatperiod. I december 2010 fattade regeringen beslut om ett antal långsiktiga uppdrag. Bland annat har Socialstyrelsen fått ett övergripande uppdrag att fortsätta stimulera utvecklingen av socialtjänstens verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Av uppdraget framgår att Socialstyrelsen ska verka för att socialtjänsten arbetar mer långsiktigt, strategiskt och evidensbaserat samt för förbättrad kvalitet och kompetens på området. I uppdraget ingår också fortsatt tillsyn på området i syfte att identifiera eventuella brister. Socialstyrelsen ska även fortsätta att årligen fördela medel till organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och uttryck som har utsatts för våld i en nära relation.

Lokal samordning krävs för att säkra ett gott, rättssäkert och långsiktigt fungerande stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld. Regeringen har givit länsstyrelserna fortsatta uppdrag att under åren 2011–2014 motverka bland annat mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget innebär att länsstyrelserna dels ska fördela 30 miljoner kronor till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, dels stödja samordning av insatser som motverkar mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

För att främja långsiktighet och säkra hållbarhet i framtida satsningar är det viktigt att det fortsatta arbetet baseras på erfarenheter från det som hittills har genomförts. Jag är övertygad om att det arbete som genomfördes under förra mandatperioden har lagt en god grund. Brås utvärdering och analys utgör ett viktigt underlag i det fortsatta arbetet. Jag har också inhämtat synpunkter om framtida behov från myndigheter och organisationer genom två hearingar som genomfördes i november.

Arbetet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är ett fortsatt prioriterat område för mig som jämställdhetsminister och för regeringen i sin helhet. Den långsiktiga inriktningen för arbetet som fastslogs i handlingsplanen om våld i nära relationer och i handlingsplanen för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja kvarstår. Insatserna ska utgå från den enskildes perspektiv och behov, och detta perspektiv ska genomsyra myndigheternas arbete.

Målsättningen är att de framtida insatserna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer införlivas i myndigheternas ordinarie arbete. En annan betydande del i arbetet är kunskapsuppbyggnad och forskning, liksom uppföljning och utvärdering av myndigheternas verksamhet inom området. En viktig del av de fortsatta satsningarna blir därför uppföljningar av pågående utvecklingsarbete, fortsatta utbildningsinsatser samt utveckling

och kvalitetssäkring av arbetsmetoder till stöd för och skydd av våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld. Även insatser riktade till män som utövar våld eller som kan komma att göra det är viktigt, och jag kommer att prioritera arbetet med att bekämpa och förebygga sexuellt våld.

Anf. 24 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Det är ett långt och ganska uttömmande svar. Jag tycker att det är mycket bra som görs i handlingsplanen och så vidare. Min interpellation handlar inte om det, utan jag menar att man mest satsar på utbildning och upplysningskampanjer i form av mycket tillfälliga medel. Det blir för mycket av projekt. Jag skulle vilja se en mer långsiktig strategi för hur man satsar på dessa frågor eftersom de är ständigt återkommande och eftersom det händer mycket saker ute i samhället.

Både ministern och jag vet också att kommunernas ekonomi är ansträngd. När pengarna är slut och när de statliga medlen upphör får inte arbetet stanna upp. Om man börjar på ett bra sätt ska man givetvis fortsätta, och då krävs det en långsiktighet.

Detta är ett samhällsproblem. Jag tycker att det är fruktansvärt att det förekommer så mycket som det gör. Om man tittar på dagens unga pojkar ser man att de många gånger, om de inte får möjligheten till en bra sex- och samlevnadsundervisning i skolan och så vidare, blir morgondagens våldsutövare. Ett sätt är att stärka undervisningen i skolan. Det ska börja tidigt.

Ministern och jag har haft debatter om detta. Vi i Vänsterpartiet tyckte att det var väldigt bra att den här handlingsplanen kom, men man sätter inte fingret på det som vi tycker är viktigast. Man måste analysera mansvåldet utifrån en förståelse för att våldet är ett uttryck för könsmaktsordningen. Gör man inte det blir det en stor brist. Man måste ha det med sig i det förebyggande arbetet.

Brå har konstaterat att barn som bevittnat våld och personer som har blivit utsatta för våld i samkönade relationer har kommit lite i skymundan i den här planen.

Vi tycker också att det är bra att Socialstyrelsen har fått ett fortsatt uppdrag att stimulera utvecklingen av socialtjänstens verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Men det sätts in när skadan är skedd. Man borde lägga mycket mer fokus på att förebygga. Man skulle kunna börja redan på dagis och i förskolan för att de ska få en bra kännedom om detta. Men gör man ingenting åt könsmaktsordningen tror jag inte att vi fixar detta på lång sikt.

Anf. 25 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Det blev ett långt svar på Lena Olssons fråga. Det blev ett långt svar därför att det sker väldigt mycket på det här området, och inte minst blev det ett långt svar därför att det är en fråga som engagerar mig väldigt mycket. Jag har sagt det förut och säger det igen: Mäns våld mot kvinnor är den mest akuta jämställdhetsfrågan vi har att hantera. Jag hoppas verkligen att vi ska kunna samarbeta över blockgränserna för att bli ännu bättre på detta.

Jag håller också med om att vi måste jobba långsiktigt. Jag kan inte säga annat än att långsiktigheten säkras genom de beslut som Lena Olsson och hennes kolleger i riksdagen fattar. Jag tycker att det är jättebra att man också har fattat beslut om ett anslag till särskilda jämställdhetsåtgärder under denna mandatperiod. Det är bara de pengarna som kan göra att vi har frihet att kunna prioritera de områden vi vill prioritera och de åtgärder som vi anser nödvändiga för att fortsätta denna kamp mot mäns våld mot kvinnor. Det innebär att vi också under denna mandatperiod har möjligheter att fortsätta kraftsamla på området. Sedan får vi hoppas att riksdagen återigen för nästa mandatperiod, oavsett hur det ser ut i regeringen, ser till att det fortsatt också finns pengar för att förebygga och motverka våld mot kvinnor.

Det är jätteviktigt att vi börjar tala om de här frågorna tidigt. Där är förskolan och skolan en viktig arena. Det är ju där barnen vistas en stor del av sin vakna tid. Det var också därför som vi satsade medel till utbildning av lärare. Jag har ännu inte fått utvärderingen av detta, men den är på gång. Jag hoppas verkligen att många kommuner och många lärare inser hur viktiga de här frågorna är och diskuterar samlevnadsfrågor, respekt mellan barnen och mellan barn i skolan och vuxna, våldsfrågor, prostitution och annat som kan vara viktigt att reflektera över. Jag återkommer gärna till Lena Olsson med mer information om denna utvärdering så småningom. Då får vi också fatta beslut om hur det ska fortsätta.

Med en ny lärarutbildning har vi goda chanser att i samtal med lärosätena få dem att ta sitt ansvar så att de här frågorna blir viktiga i den utbildningen. Vi får en ny rektorsutbildning. Det är inte minst viktigt att de som är ledare i våra skolor kan de här frågorna, är närvarande rektorer och finns i klassrummen för att stötta och stödja lärare och elever. Det är också viktigt att man kan prata om de här frågorna inte bara i ett enskilt ämne utan hela tiden i korridorer, på raster och i alla sammanhang där man kommer i kontakt med barnen.

Jag håller också med om det Lena Olsson säger om att vi behöver bli bättre på att hantera situationen där barn bevittnat våld. Vi är fortfarande dåliga på detta. Jag är beredd att titta närmare på det tillsammans med Socialdepartementet för att se vad vi kan åstadkomma ytterligare.

Stort fokus har lagts på kvinnan som våldsoffer. Det har kanske varit rätt att börja där och bli bättre på att uppmärksamma och se de här kvinnorna och bättre på att bygga upp stöd och skydd till våldsoffren, men vi behöver också bli bättre på att uppmärksamma barnen. Och framför allt behöver vi bli ännu bättre på insatser, rehabilitering, vård och behandlingsprogram för de män som utövar våldet. Det är jättebra med straff, men straffen måste kombineras med vård. Våldet kommer aldrig att upphöra om den som slår inte slutar att slå.

Låt mig sedan gå över till frågan om könsmaktsordningen som vi alltid diskuterar. Det finns ingenting i denna handlingsplan som säger att vi inte tar hänsyn till könsmaktsordningen, men jag har vägrat att ha det som utgångspunkt för hela planen. Det skulle innebära att samhället bara ska agera och förebygga när kvinnor i heterosexuella relationer är våldsoffer, men att de här åtgärderna inte skulle vidtas när en kvinna blir misshandlad av sin kvinnliga partner, en man blir misshandlad av sin manliga partner eller, för den delen, en ung flicka i en familj med heders-traditioner förföljs och kanske misshandlas av flera individer i familjen.

Jag menar att det handlar om maktfrågan mellan individer, och där är könsmaksordningen en av maktordningarna som ska motverkas. Därför nämns inte det som enskild maktfråga i handlingsplanen.

Anf. 26 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att ministern säger att vi ska lägga mer fokus på barn som har blivit utsatta för våld. Jag ser också fram emot de utvärderingar som pågår just nu.

Ministern tar också upp detta med jämställdhetsåtgärder. Det är ganska svårt att spåra de här pengarna och hålla koll på dem när man håller på med budgetarbetet. Det är väldigt svårt att få fram siffror. Det har blivit ett smetigt och spretigt tillvägagångssätt. Vi har problem att se detta.

Nyamko Sabuni tar återigen upp könsmaksordningen och säger att det finns annat. Ja, men könsmaksordningen är grundtesen för varför män använder våld mot kvinnor. Nu säger du att du tar hänsyn till den, vilket jag inte har hört förut. Det är väldigt viktigt.

Jag tror säkert att vi kan berika varandra på många sätt. Jag vill återkomma till att det måste finnas en långsiktighet här. Vi måste tänka om. Allting ska ske innan skadan sker. Det ska finnas en röd tråd i det här jobbet.

Ministern tar också upp att de som slår måste få behandling. Det är väldigt viktigt. Jag sitter i justitieutskottet och är ute på studiebesök på anstalter som behandlar män. Senast var jag på Salaanstalten. Den behandlaren såg mycket positivt på detta. Vi har också tittat på programmet, och det är väldigt bra. Men vi vill ha en mer långsiktig finansiering.

Kommunerna viftar redan och säger att pengarna är slut. Många kommuner är trängda ekonomiskt sedan förut. Då börjar man prioritera bort eftersom man först och främst måste ägna sig åt det som är lagstads-gat.

Jag har träffat många elever och ungdomar som tycker att sex- och samlevnadsundervisningen i skolan är under all kritik. Har ministern någon ambition att göra någonting där?

Anf. 27 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Vid sidan av skolan, vården och omsorgen kan det inte finnas en viktigare uppgift för kommunen än att ge skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor och att förebygga att våldet förekommer. Det här är en viktig fråga. Att kommunerna ska gnälla över att det inte kommer 109 miljoner, vilket de fick under tre år under den förra mandatperioden för att de skulle bli bättre på att leva upp till lagstiftningen, är inte acceptabelt. Det är klart att det måste finnas en budgetpost i kommunerna för att hantera de sociala problem som uppstår hos medborgarna i kommunen. Där måste våldsfrågan vara en av de mest prioriterade frågorna menar jag.

Jag hoppas verkligen att kommunerna fortsatt ska arbeta för att leva upp till lagen. Vi vet att det ser olika ut från kommun till kommun, och just därför skärptes socialtjänstlagen. Jag hoppas nu att de ska kunna leva upp till den. Med stöd och hjälp av Socialstyrelsen och av länsstyrelserna har de goda förutsättningar att bli mycket bättre på detta.

När det gäller frågan om könsmaktsordning vill jag återigen säga att jag inte har uteslutit den. Skillnaden mellan mig och Lena Olsson är att jag inkluderar andra maktordningar. Lena Olsson och Vänsterpartiet liksom övriga partier i det vänstra blocket har alltid vägrat att göra det. Man ska inte inkludera andra maktordningar. Man ska bara se det våld som utövas av män mot kvinnor i heterosexuella relationer. Våldets mekanismer ser dock annorlunda ut. De är mer komplicerade än att bara handla om könsmaktsordning, men självklart ska också den finnas med. Jag har aldrig exkluderat den. Tvärtom har jag inkluderat även annat för att vi ska bli ännu bättre på att uppmärksamma allt det våld som sker i nära relationer.

Det här är som sagt en prioriterad fråga för mig, och jag kommer framgent under mandatperioden att prioritera det sexuella våldet. Det finns en del i den handlingsplan som vi nu diskuterar som har utvärderats, men det finns anledning att fördjupa oss i den problematiken. Då är det förebyggande arbetet kanske än mer viktigt. Som Lena säger är det viktigare att se till att övergrepp och våld inte förekommer än att bara plåstra om våldsoffren. Vi måste alltså bli bättre på det arbetet, och jag känner att vi verkligen behöver lägga ned mycket kraft på det.

Jag kan återigen säga till Lena Olsson att det finns ett anslag på 245–250 miljoner kronor per år för särskilda jämställdhetsåtgärder. En hel del av dessa pengar kommer under mandatperioden att gå till arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Det är ett kostnadsintensivt arbete, och verksamheterna behöver fortsatt pengar för att utvecklas.

Målet för de projekt och de utbildningar vi har, för det utvecklingsarbetet, är att ju duktigare vi blir desto mer ska det inkluderas i den generella verksamheten. Det kan inte vara så att våldsföråklaringen, våld mot kvinnor, jämt och ständigt ska vara en projektfråga. Det här är ett sätt att utveckla de befintliga verksamheterna, och det är till den punkten vi måste komma.

Även om Brås rapport är positiv i den bemärkelsen att vi har tagit ett generellt grepp om detta, och att de åtgärder vi vidtagit nu börjar ge resultat, är jag medveten om att vi även fortsatt behöver utbildningar, stimulansmedel för att utveckla vårt sätt att arbeta och så vidare. Till sjuvande och sist måste det dock när det gäller myndigheter, organisationer och andra aktörer handla om att den kunskapen sedan omvandlas till att vara en naturlig del i det vardagsarbete som man utför inom sin tjänst.

Projektpengar ska inte alltid finnas där utan det är metoderna som då och då behöver utvecklingspengar, och det är det vi nu håller på att arbeta med.

Anf. 28 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Som vi har sagt görs det en hel del som är bra, men det skulle ha kunnat göras ännu bättre om strukturen hade funnits redan från början. Det hävdar jag bestämt.

Jag tog upp frågan om att stärka sex- och samlevnadsundervisningen i skolan. Det är mycket viktigt. Det fick jag inget svar på. När jag är ute och pratar med ungdomar hör jag inte någon som tycker att den är bra. Det har gått ganska lång tid med alla planer som tagits fram, men man skulle behöva lägga mest kraft på barns och ungdomars beteende. Då behöver man en utbildning som är relevant. Det förs fram mycket kritik

mot den, och vi från Vänsterpartiet har länge drivit just den frågan. Jag skulle tycka att det vore lämpligt att jag fick svar i kammaren i dag.

Anf. 29 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Som jag sade i ett tidigare inlägg är frågorna om sex och samlevnad mycket viktiga. Det är i förskolan och i skolan vi måste tala om dem. Vi måste börja tidigt, och därför avsattes pengar till fortbildning för lärare.

Jag utgår från att Lena Olsson är lika medveten som jag om det faktum att lärarna inte är anställda av staten. Det betyder att vi inte kan tvinga dem till fortbildning. Vi kan bara avsätta pengar och kommunicera med våra kolleger lokalt i kommunerna om att de ska se till att lärarna intresserar sig för fortbildningssatsningarna och går fortbildningar.

I dag kan jag inte säga hur många som gått dessa fortbildningar, men jag väntar på en utvärdering. Jag hoppas att det har varit ett stort intresse, för jag menar att det inte kan vara så att det bara finns en lärare i skolan som under en timme ska tala om dessa frågor. Egentligen måste alla lärare, alla vuxna i skolan, vara medvetna om och kunna diskutera dem närhelst man träffar på en ungdom i korridoren, i klassrummet och på skolgården. Det är min vision om målet med dessa fortbildningar.

Som jag har sagt ska jag ha samtal med lärosätena för att höra vad de kan göra när det gäller utbildningarna så att lärarna får denna kunskap. Utan kunskap ska man inte föra sådana diskussioner med ungdomarna. Detsamma gäller rektorsutbildningen. Jag avser alltså att fortsätta att tala om dessa frågor och se till att det finns utbildning, och då måste alla andra också ta sitt ansvar.

Sedan kan vi alltid uppskatta det arbete som RFSU gör på området. De är mycket duktiga. I skolorna, där lärarna själva inte mår med att föra dessa samtal, är det välkommet att man bjuder in RFSU för att föra samtalen, men de finns inte alltid i barnens vardag. Därför är det viktigt att börja med lärarutbildningen för att sedan kunna bli bättre.

Jag kan nämna att sex- och samlevnadsundervisningen inte fungerade under min skoltid heller. Den var jättedålig, och den är fortfarande dålig. Jag gör vad jag kan från min sida för att den ska bli bättre, och jag hoppas att kommunerna och lärarna tar sitt ansvar för att vi ska nå fram till den vision som Lena och jag delar på området.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2010/11:146 om dolda olyckor på praktikplatser

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Josefin Brink! Övriga ledamöter! Josefin Brink har frågat mig om jag avser att ändra regelverket för statistiken över arbetsplatso-lyckor så att även skador som drabbar deltagare i arbetsmarknadspoli-tiska program tydligt redovisas samt om jag tänker skärpa kraven på förhandskontroller och uppföljning av säkerheten hos de arbetsgivare som tar emot praktikanter från Arbetsförmedlingen.

Arbetsmiljön och säkerheten på arbetsplatsen är en oerhört viktig fråga. Oavsett om man är praktikant eller anställd ska man ha rätt till en trygg arbetsplats med en god arbetsmiljö. Regeringen driver en aktiv arbetsmiljöpolitik, vilket syftar till att motverka utslagningen från arbetslivet och samtidigt öka möjligheterna till inträde. Detta ska gälla alla på arbetsmarknaden, oberoende av vilken roll man fyller.

Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program omfattas av arbetsskadeförsäkringen och anordnarens skyldighet att anmäla en arbetsskada, precis som för ordinarie anställda. På blanketten för anmälan av arbetsskada finns svarsalternativet att den skadade deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Sifferunderlaget finns därmed och kan redovisas. Det finns dock inget i underlaget som tyder på att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program skadas i större utsträckning än ordinarie anställda. Snarare pekar siffrorna åt motsatt håll.

Det är riktigt att Arbetsmiljöverkets årliga rapport om arbetsskador inte omfattar en redovisning av arbetsskador hos personer i arbetsmarknadspolitiska program. Statistiken finns dock tillgänglig. Det sagda betyder emellertid inte att frågan inte följs. Rapporten från Arbetsmiljöverket har anpassats efter internationell standard och omfattar endast arbetstagar och egenföretagare.

Det är viktigt att anordnare som sysselsätter deltagare i arbetsmarknadspolitiska program känner till sina skyldigheter och deltagarnas rättigheter. Alla anordnare som tar emot deltagare i arbetsmarknadspolitiska program får därför skriftlig information från Arbetsförmedlingen om att de har ett arbetsmiljöansvar enligt arbetsmiljölagen. Arbetsförmedlingen utvecklar även en broschyr som kan ge de aktuella arbetsgivarna mer utförlig information gällande skyldigheter avseende arbetsmiljön.

Vidare görs ett omfattande kontrollarbete bland en rad olika verksamheter inom Arbetsförmedlingens regi. I detta sammanhang kan nämnas att Arbetsförmedlingen regelbundet genomför inspektioner och stickprov hos anordnare. Det pågår också ett utarbetande av rutiner för hantering av oseriösa anordnare.

Jag kommer med anledning av vad jag nu anfört därför inte att vidta några åtgärder i enlighet med interpellantens frågor.

Anf. 31 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret på min fråga. Jag kan bara beklaga att arbetsmarknadsministern inte verkar ta så särskilt allvarligt på uppgifterna om det stora antalet skador och dödsfall bland praktikanter. Ministern säger i svaret att statistiken inte tyder på att praktikanter skadas i högre grad än ordinarie anställda. Jag har lite svårt att förstå det resonemanget. Det handlar trots allt om 1 882 människor som har skadats på sina praktikplatser de senaste fem åren. Hälften av dem har dessutom skadats så allvarligt att de blivit sjukskrivna i mer än två veckor.

Det är fem människor som har dött när de har deltagit i praktikverksamhet anvisad av Arbetsförmedlingen.

Jag har lite svårt att se att det faktum att det var en större andel av dem som har anställning som skadades och dödades skulle vara något skäl för att känna sig nöjd med situationen.

När människor blir anvisade till en praktikplats blir de det av en statlig myndighet, av Arbetsförmedlingen. Därmed har riksdag och regering ett särskilt stort ansvar för vilka villkor som gäller för praktikanterna. Vilka slags program är det Arbetsförmedlingen erbjuder? Vad ska de innehålla? Vilka kontroller görs av de arbetsgivare som tar emot praktikanterna? Vilka resurser finns för uppföljning?

Allt detta är politiska beslut som i sista ändan arbetsmarknadsministern har möjlighet att fatta, precis som för vilka resurser som läggs på arbetsmiljöarbetet, utbildning av skyddsombud, arbetsmiljöinspektioner och så vidare.

Det är tydligt att det finns stora brister. Det finns hur många exempel som helst på hur praktikanter inte alls får någon handledning och introduktion, vilket är tanken, utan hur man blir utnyttjad som gratis arbetskraft.

Regeringen har verkligen slagit alla tidigare rekord i att placera ut arbetslösa i åtgärder. Det är uppenbart att det hos Arbetsförmedlingen inte längre finns tid eller plats för att kontrollera vare sig kvalitet eller säkerhet för alla de människor som nu ska ut i sysselsättning.

De kontroller som Arbetsförmedlingen ska göra till exempel med facket innan en arbetsgivare godkänns för att ta emot en praktikant har i dag mest förvandlats till en formalitet. Jag har pratat med många skyddsombud och andra fackliga företrädare som vittnar om att Arbetsförmedlingen i hög grad struntar i invändningar mot oseriösa arbetsgivare och att praktikanter regelmässigt skickas till arbetsgivare som inte har kollektivavtal, ordentliga försäkringar eller ett seriöst arbetsmiljöarbete.

Om Hillevi Engström inte har haft tid att själv lyssna på vittnesmålen från praktikanter och skyddsombud borde åtminstone de exempel som tidningen Dagens Arbete tar upp i sitt senaste nummer ge en liten antydning om att det finns stora problem. Här radas det upp exempel på praktikanter som har blivit skadade i mycket farliga arbetsmiljöer, ute i skogen, på sågverk och i industrier. Det handlar om människor som har mist synen och som har förlorat fingrar och till och med händer och människor som faktiskt har dött när de har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program.

Inte minst anmärkningsvärt är att enda anledningen till att vi nu har denna debatt och känner till exakt hur omfattande problemet är, det är att en reporter har grävt fram statistiken, gjort den begriplig och publicerat den. Det görs inte annars. Statistiken är dold och skild från resten av arbetslivsstatistiken.

Jag har ganska svårt att förstå varför arbetsmarknadsministern tycker att hon inte behöver göra något särskilt alls åt situationen.

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tänkte förhålla mig till de frågor som Josefin Brink har ställt i sin interpellation, som gäller att ändra regelverket eller skärpa kraven på förhandskontroller.

Det ligger inte alls till på det sätt som Josefin Brink gör gällande, att statistiken är dold och att en reporter har grävt fram den. Den är tvärtom tillgänglig. Däremot redovisas den inte i den årliga rapporten, utifrån att Arbetsmiljöverket gör på samma sätt som man gör internationellt.

Den årliga rapporten kan man fylla med en mängd olika statistikuppgifter. Då blir den väldigt ohanterlig och svår att begripa sig på. Det är också en fråga som är öppen och där det finns ett samarbete mellan Arbetsmiljöverket och Arbetsförmedlingen. Det kan säkert bli ännu bättre. Det är ju viktigt att varken de som är ordinarie anställda eller de som är praktikanter från Arbetsförmedlingen skadas eller riskerar att förolyckas på arbetsplatsen. Lagstiftningen gäller lika för praktikanter – det är jätteviktigt att understryka.

När man tittar på statistiken – den som är varken dold eller gömd – ser man att 255 000 personer anvisades till arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd år 2009. Räkna man om siffrorna kan man se att av de ordinarie anställda på arbetsmarknaden är det ungefär 800 av 100 000 arbetstagare som skadas på ett år. Tittar man på dem som anvisas från Arbetsförmedlingen ser man att det är 409 av 121 000 som skadas. Det är alltså en mycket lägre siffra, även om inte heller den är tillfredsställande. Bara detta att någon person blir skadad på sin arbetsplats är en person för mycket. Det ska givetvis förebyggas.

Jag menar att Arbetsförmedlingen försöker att vara så noggrann man bara kan. Det finns ju ingen anledning för dem att göra annorlunda. Det handlar om personer som många gånger har varit borta länge från arbetsmarknaden och som man ska ge en praktik som ska leda till ett arbete. Då är det oerhört viktigt att ta hänsyn till de personliga förutsättningarna, till exempel om en person är lämpad att jobba i skogsarbete. Men det är också så att en person inte kan säga nej till lämpliga och rimliga praktikplatser som kan leda till jobb, till exempel på sågverk.

Josefin Brink vet mycket väl att vissa arbetsplatser är mer drabbade av arbetsskador och arbetsolycksfall. Det är till och med så att vissa arbetsplatser kan vara drabbade av en hel del psykisk ohälsa. Inte minst arbetsplatser som utåt sett kan vara bra och goda arbetsplatser kan visa sig vara mindre lämpliga.

Det finns möjligheter för Arbetsförmedlingen och Arbetsmiljöverket att ytterligare förbättra samarbetet, dra lärdomar och helt enkelt utveckla arbetet.

Det finns inga politiska meningsskiljaktigheter här. Jag tror i alla fall att vi har samma uppfattning – att ingen person ska behöva riskera sin hälsa när man arbetar eller är praktikant. Det tror jag är viktigt att understryka.

Anf. 33 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Varje gång vi debatterar frågor som rör arbetsmiljö, säkerhet och trygghet i arbetslivet – det har vi gjort ganska många gånger under de senaste drygt fyra åren – säger företrädare för regeringen: Det här är viktiga frågor. Dem tar vi på stort allvar. Detta prioriterar vi. Det finns inga politiska skiljaktigheter.

Det börjar bli rätt tröttsamt att höra det. Det är ju ett faktum att den borgerliga regeringen har gjort väldigt stora nedskärningar på arbetsmiljöarbetet. Den borgerliga regeringen har lagt ned Arbetslivsinstitutet, som forskade om arbetsmiljö. Regeringen ger inte längre något stöd till utbildning av skyddsombud. Arbetsmiljöverket har förlorat en tredjedel av sin budget sedan 2006, vilket i sin tur har lett till att antalet inspektioner ute på arbetsplatserna också har minskat med en tredjedel.

Det är klart att de stora nedskärningar som regeringen har gjort betyder att det nu finns större risk för brister i säkerhet ute på arbetsplatserna. Det drabbar både anställda och praktikanter. Det är relevant i det här sammanhanget.

Jag vill hävda att det finns en politisk skillnad. Vi från Vänsterpartiets sida tycker att det är viktigt att satsa på dessa saker, att det finns ett bra, systematiskt arbetsmiljöarbete och att stödja skyddsombuden och Arbetsmiljöverkets arbete med inspektioner.

Sedan den borgerliga regeringen tog över har långtidsarbetslösheten nära nog fördubblats. I dagsläget befinner sig 25 000 personer i jobb- och utvecklingsgarantins så kallade fas 3 ute på arbetsplatser dit de har använts av Arbetsförmedlingen. Inom kort beräknas de personerna vara dubbelt så många. Det är alltså närmare 50 000 personer som på det här sättet ska slussas ut i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dessutom har vi ytterligare ett stort antal kortare praktikplaceringar för unga och korttidsarbetslösa.

Jag tycker inte att det är så konstigt att kombinationen av en kraftigt nedrustad arbetsmiljökontroll, en försvagning av arbetsmiljöarbetet och ett snabbt ökande antal personer som placeras ut i olika åtgärder riskerar att leda till ökade risker för skador och olycksfall.

Att praktikanter över huvud taget skickas ut för att exempelvis röja i stormfälld skog, som kanske är ett av de farligaste jobb man kan ha, är i sig ett bevis på att kontrollerna och regelverken inte fungerar som de ska.

Det är regeringens ansvar att se till att det finns resurser för arbetsmiljöarbete, att det finns tydliga regler, tydliga kontroller och möjligheter till uppföljning hos Arbetsförmedlingen. Det är också regeringens ansvar att se till att det inte skickas ut personer på flera praktikplatser än där det finns seriösa och bra arbetsgivare som kan ta emot praktikanterna och erbjuda handledning, stöd och introduktion. Det är ju inte meningen att människor ska skickas ut på praktikplatser och utföra ordinarie arbeten. Det är inte rimligt, precis som arbetsmarknadsministern säger, att en enda människa som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska riskera att få sin hälsa förstörd för resten av livet eller kanske till och med förlora livet. Det är klart att det finns ett samband mellan den arbetsmarknadspolitik som regeringen bedriver och de här olyckorna.

Sedan måste jag säga någonting om den här statistiken. Visst finns den tillgänglig, men den är banne mig inte lättillgänglig. Den publiceras inte regelbundet och är därmed inte speciellt lätt att följa upp och hålla koll på. Jag kan inte riktigt förstå varför arbetsmarknadsministern inte tycker att det är en bra idé att låta den här statistiken ingå i den officiella arbetsskadestatistiken, så att den blir genomskinlig och synlig.

Anf. 34 HANIF BALI (M):

Herr talman! Jag tycker att Josefin Brink blandar ihop korten lite. Du drar upp fas 3, och sedan tycker du att det är hemskt att arbetstagare skickas ut för att göra jobb som de inte ska göra eller som de inte har erfarenhet för att göra. Men poängen med fas 3 är just att man inte ska utföra reguljärt arbete. Man ska inte konkurrera med andra arbetstillfällen. Jag tycker att det är ohederligt att blanda ihop korten på det sättet.

Det andra gäller det här med oseriösa arbetsgivare. Du drog upp ett exempel om röjning i skogen. Det är absolut ett farligt arbete. Men när det gäller just den praktikplatsen, som du gav som exempel, var det en stor kommun i Sverige som var arbetsgivare. Man kan rimligtvis anta att stora kommuner är seriösa arbetsgivare. Det jobbar tusentals människor i den kommunen.

Det sker olyckor. Men trots alla de här nedskärningarna och denna hemska politik, som du målar upp, minskar dödsolyckorna. Och arbetskadorna minskar. Hur förklarar du det? Det kan faktiskt vara så att pengar inte är allt. Det kan vara så att effektivitet inte alltid har med pengar att göra, att kvalitet inte alltid har med pengar att göra och att man i viss mån kan effektivisera offentliga myndigheter, så att de gör rätt saker i stället för att göra fler men dyra saker. Det är just därför vi kan se i statistiken att antalet skadade minskar.

Jag tycker att det är ohederligt att blanda ihop långtidsarbetslösa i fas 3 och de praktikplatser som handlar om att röja ute i skogen och sådant. Du målar upp en problembild eller en verklighetsbild som inte existerar. I fas 3 får du inte konkurrera med reguljära arbeten, och det gör man om man är skogsröjare, så att säga.

Jag vill bara säga att det är viktigt att vi tar ett ansvar för dem som är ute på praktik, och det gör vi också. Arbetsgivarna får den information som krävs. Arbetsgivarna har redan ett ansvar för sina vanliga anställda. Varför skulle de tro att de inte skulle ha samma ansvar för folk som är ute på praktik? Det är ju rimligt och går ihop.

Men det verkar som att det finns en bättre kontroll och som att man följer lagen bättre när det gäller praktikanter, eftersom det är hälften så stor risk att drabbas av en olycka om du är praktikant än om du är reguljärt anställd. Därför tycker jag att det jobb regeringen gör är tillräckligt och bra för att se till att minska de här siffrorna och se till att fler människor kommer i arbete och att arbetslinjen efterlevs.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Sedan alliansregeringen tog över makten 2006 har vi sett en fortsatt vikande trend när det gäller dödsolyckor i arbetslivet, arbetsrelaterade olyckor och sjukdomsrelaterade problem från arbetslivet. Trenden går åt rätt håll. Dessutom har vi lyckats minska långtidssjukskrivningen med hälften. Fler människor kommer nu tillbaka till arbetsmarknaden. Det är oerhört viktiga frågor vi har att debattera.

I Sverige finns det 342 000 olika arbetsställen. Alldeles oavsett hur mycket pengar man satsar på inspektioner kommer det inte att finnas möjlighet att inspektera alla arbetsplatser regelbundet. Därför måste man arbeta på bred front. Bland annat måste man göra det som Hanif Bali var inne på. Man måste effektivisera verksamheten. Det är precis det man har gjort på Arbetsmiljöverket. Man har ökat effektiviteten i fråga om inspektioner med 35 procent. Det är 35 procents ökad effektivitet.

Men det räcker inte. Man måste också börja förebygga arbetsolyckor ännu bättre och ha ett bättre förebyggande arbetsmiljöarbete. Detta gör vi genom att vi satsar mer på Arbetsmiljöverkets informationsverksamhet och förebyggande verksamhet.

Men det räcker inte heller. Alla elever som går i skolan, på grundskolan och gymnasiet, kommer att få arbetsmiljökunskap som en del i samhällskunskapen, så att man redan innan man kommer ut på arbetsmarknaden är förberedd på hur arbetsmarknaden ska vara för att man inte ska riskera till exempel olycksfall. Det behövs alltså en mängd olika åtgärder.

Det behövs också sanktioner mot de oseriösa arbetsgivare som ändå finns. Vi tittar just nu på hur de kan bli smartare. Vi har en utredare som kommer att redovisa en utredning för mig i maj om sanktioner inom det här området. Jag ser mycket fram emot att ta del av den.

Sedan ska Arbetsförmedlingen förstås ta del av de problem som kan finnas i arbetsmarknadspolitiska program. Det samarbetet kan säkert utvecklas.

Men jag tror att vi ska vara överens om att det är viktigt att ingen person ska riskera sin hälsa på arbetsmarknaden. Det är inte jätteenkelt. Det krävs ett systematiskt och långsiktigt arbete där fack och arbetsgivare har att samarbeta. Men det är arbetsgivaren som ytterst är ansvarig.

Bilden som Josefin Brink ger stämmer tyvärr inte. Det går åt rätt håll här i Sverige. Vi minskar antalet dödsolyckor och olycksfall i arbetslivet. Vi kommer aldrig att kunna ha inspektioner på alla de 342 000 arbetsställen som finns i Sverige. Men jag delar Josefin Brinks uppfattning att vi ska göra allt som står i vår makt för att ingen ska behöva riskera sin hälsa i arbetet.

Anf. 36 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Jag ska minnas tipset från både Hanif Bali och arbetsmarknadsministern, om att nedskärningar och minskade resurser leder till bättre kvalitet och effektivitet, nästa gång vi ska debattera frågan om Regeringskansliets budget.

Jag delar kanske inte riktigt uppfattningen att det är en förstärkning av arbetsmiljöarbetet att man har dragit ned på resurserna och att den ökade effektiviteten i arbetsmiljöinspektionerna så att säga kan ställas emot det faktum att de har minskat med en tredjedel.

Nej, naturligtvis kan inte Arbetsmiljöverket finnas ute på alla arbetsplatser. Det är solklart. Det är just därför som det är så viktigt, exempelvis när man ska skicka ut praktikanter, att Arbetsförmedlingen tar sig ordentlig tid att lyssna på berörd facklig organisation och faktiskt respekterar när den fackliga organisationen säger: Nej, på den här arbetsplatsen finns det inte något kollektivavtal. Det finns inget systematiskt arbetsmiljöarbete. Här finns inga försäkringar för de anställda.

Det är viktigt att man då väljer att inte skicka dit några praktikanter, vilket i dag regelmässigt görs. Det är ett effektivt sätt att undvika att praktikanter skickas ut till oseriösa arbetsgivare och till farliga arbetsplatser.

Det finns alltför många exempel på att det här sker i dag. Och detta är en konkret sak som man faktiskt skulle kunna ta tag i och skärpa kontrollerna kring.

Det andra handlar om att se till att det finns en handledare och en plan för praktikperioden som konkret går att följa upp. Det är nämligen ett faktum att det i alla typer av arbetsmarknadspolitiska program där människor är ute på en arbetsplats är alltför vanligt att människor utnyttjas som reguljär arbetskraft.

Jag vill upplysa Hanif Bali om att samma regler gäller oavsett vilken typ av praktikplacering du har, om det är i fas 3 eller om det är en kortare praktikperiod. Du ska inte utföra reguljärt arbete. Du ska vara där och lära dig saker och ting och gå bredvid under handledning. Det är ingen skillnad på de olika typerna.

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag ska tacka för interpellationen, för det är intressanta frågor.

Jag vill understryka det som jag började med, att man oavsett om man är praktikant eller anställd har samma rätt till en trygg arbetsplats. Och man omfattas av arbetsmiljölagen och arbetsskadeförsäkringen.

De som är ute som praktikanter eller är i arbetsmarknadspolitiska program genom Arbetsförmedlingens försorg har också en försäkring. Det är också viktigt att understryka.

Det är också viktigt att understryka att ingen person ska utnyttjas, men i det fall någon oseriös arbetsgivare gör det är det viktigt med en snabb signal till Arbetsförmedlingen som då kommer att rycka ut. Rutinen är att det ska ske snabbt. Man ska försöka få en förändring till stånd eller avbryta samarbetet.

Jag har också varit väldigt tydlig med att det ska vara seriös verksamhet som leder till att människor blir mer anställningsbara och kommer ut i jobb, och man ska förstås inte riskera sin hälsa.

Vi driver en aktiv arbetsmiljöpolitik. Vi kanske inte driver samma arbetsmiljöpolitik som Josefin Brink skulle önska, men att ambitionen är densamma är jag helt säker på. Det handlar om att förebygga ohälsa på alla möjliga områden. Det finns heller ingenting som tyder på att praktikanter utsätts för större risker än anställda i övrigt – tvärtom. Det har statistiken visat.

Jag tycker också att det är viktigt att nämna att samrådet med de fackliga organisationerna ska vara reellt, inte bara formaliamässigt, och att man lyssnar in. Därmed inte sagt att man alltid måste göra som den fackliga organisationen säger, men man ska lyssna på dem som har erfarenheter från den arbetsplatsen.

Vi utvecklar också informationen ytterligare. Man får en skriftlig information om arbetsmiljöarbetet som man har skyldighet till som arbetsgivare. Det kommer också en ny broschyr som ska förtydliga detta ännu mer.

Därmed tackar jag så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Socialutskottets betänkande
2010/11:SoU5 En effektivare narkotika- och dopningslagstiftning m.m.

Utrikesutskottets betänkande
2010/11:UU8 Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan

Justitieutskottets utlåtande
2010/11:JuU6 Strategi för överföring av PNR-uppgifter till tredjeländer

Justitieutskottets betänkande
2010/11:JuU8 Straffrättsliga frågor

Trafikutskottets betänkande
2010/11:TU9 ILO:s konvention om arbete ombord på fiskefartyg

13 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 januari

2010/11:161 Ungas ökade utanförskap

av *Wiwi-Anne Johansson* (V)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:162 Effektivisering av Diskrimineringsombudsmannen

av *William Petzäll* (SD)
till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

den 28 januari

2010/11:163 EU:s fiskeavtal

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 februari.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 januari

2010/11:259 Köp av hyresfastigheter

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2010/11:260 Situationen för kommunikationerna och konsekvenser för näringslivet

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:261 Fortsatt tillverkning av surströmming

av *Eva Sonidsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:262 Mora tingsrätt

av *Carin Runeson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:263 Sveaskogs jaktarrenden

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

den 28 januari

2010/11:264 Strategi för Arktis

av *Åsa Romson* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:265 Unga förtidspensionerade

av andre vice talman *Ulf Holm* (MP)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 februari.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 27 januari

2010/11:228 Skatteuppgifter från USA

av *Veronica Palm* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:237 Avsaknad av kontrolluppgifter från USA

av *Jacob Johnson* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

Prot. 2010/11:50
28 januari

den 28 januari

2010/11:236 Inträde och medlemskap i a-kassa
av *Gunilla Svantorp* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 februari.

16 § Kammaren åtskildes kl. 11.21.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 11 §
anf. 31 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till kulturutskottet	1
3 § Utökning av antalet suppleanter i arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden	1
4 § Val av extra suppleanter i arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden	2
5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	2
6 § Meddelande om frågestunder våren 2011	2
7 § Svar på interpellation 2010/11:152 om inrättande av ett offentligt register för dömda pedofiler	2
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	2
Ajournering	3
Återupptagna förhandlingar	4
8 § Svar på interpellation 2010/11:120 om odling av specialrödor	4
Anf. 2 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	4
Anf. 3 SUZANNE SVENSSON (S)	5
Anf. 4 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	6
Anf. 5 SUZANNE SVENSSON (S)	7
Anf. 6 ANDERS ÅKESSON (C)	8
Anf. 7 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	9
Anf. 8 SUZANNE SVENSSON (S)	10
Anf. 9 ANDERS ÅKESSON (C)	10
Anf. 10 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	10
9 § Svar på interpellationerna 2010/11:127 och 140 om användandet av överskottet av de svenska utsläppsrätterna	11
Anf. 11 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	11
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S)	12
Anf. 13 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	13
Anf. 14 JENS HOLM (V)	14
Anf. 15 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	15
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S)	16
Anf. 17 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	17
Anf. 18 JENS HOLM (V)	18
Anf. 19 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	19
Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S)	20
Anf. 21 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	21
Anf. 22 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	21
10 § Svar på interpellation 2010/11:143 om utvärderingen av regeringens handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor med mera	22
Anf. 23 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	22
Anf. 24 LENA OLSSON (V)	24
Anf. 25 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	24

Anf. 26 LENA OLSSON (V).....	26
Anf. 27 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	26
Anf. 28 LENA OLSSON (V).....	27
Anf. 29 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	28
11 § Svar på interpellation 2010/11:146 om dolda olyckor på praktikplatser.....	28
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	28
Anf. 31 JOSEFIN BRINK (V).....	29
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	30
Anf. 33 JOSEFIN BRINK (V).....	31
Anf. 34 HANIF BALI (M).....	32
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	33
Anf. 36 JOSEFIN BRINK (V).....	34
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	35
12 § Bordläggning.....	36
13 § Anmälan om interpellationer	36
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	37
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	37
16 § Kammaren åtskildes kl. 11.21.	38

